

BUSKSKVETTEN

Nr. 1 * 2003 * 19. årgang

GRÅSPURV

REDAKSJONELT:

REDAKTØR: Jens Erik Nygård
Brinken 19
3400 Lier
Epost : jenygard@online.no

OPPLAG: 300
ABONNEMENT: kr. 90,- pr. år

Stoff til Buskskvetten sendes fortrinnsvis direkte til redaktøren. Manuskripter bør leveres via epost eller på diskett. Stoff som er skrevet på data behøver ikke å ha ferdig layout. Styret i NOF - Buskerud fungerer som redaksjonsmedarbeidere, og kan brukes som kontaktpersoner.

ANNONSEPRISER:

1/1 side kr 500,- for 1 innrykk, kr 2000,- pr år
½ side kr 250,- for 1 innrykk, kr 1000,- pr år
¼ side kr 125,- for 1 innrykk, kr 500,- pr år

NESTE NUMMER AV BUSKSKVETTEN KOMMER CA 25. JUNI
FRIST FOR INNSENDING AV STOFF: 14. MAI

NOF AVD. BUSKERUDS STYRE 2003

Leder /redaktør :	Egil Mikalsen	Øvre Eiker l.l.	
Nestleder:	Tonny Andersen	D.O. l.l.	tonnyan@online.no
Kasserer:	Terje Bakken	Øvre Eiker l.l.	terje.bakken@sensewave.com
1. styremedlem	Torkild S. Lundberg	D.O. l.l.	torkild@stud.ntnu.no
2. styremedlem:	Jan Mjåland	D.O. l.l.	jan.mjaaland@primrose.no
Varamedlem	Erland Tollefsen	D.O. l.l.	ertollef@online.no
Revisor:	Per Øistein Klunderud	Øvre Eiker l.l.	

KONTINGENT :

Direktemedlemmer senior : kr. 90,- pr. år
junior : kr. 50,- pr. år
støttemedlem : kr. 30,- pr. år (mottar ikke Buskskvetten)
Lokallagskontingent : kr. 90,- pr. betalende medlem registrert 1.10 i år.

Gråspurven på forsiden er fotografert av Jens Erik Nygård

Innhold :

Leder		side 3
Fuglelivet i Linnestranda naturreservat. Rapport 2002	Jens Erik Nygård	side 4
Mysteriet om gråhodealbatrossen	Tom Schandy	side 8
Dykkere i Buskerud	Steinar Stueflotten	side 10
Fuglefolk i kikkerten		side 13
Uglevandringen	Christoffer Mikalsen	side 13
Kartlegging av nattravn i nedre Buskerud	Frode Nordang Bye	side 14
NOF Øvre Eikers tur til Falsterbo i Skåne	Christoffer Mikalsen	side 17
Gråsporven - en hardfør og heimkjær tass i trøbbel ?	Torborg Berge	side 20
Siste nytt fra Buskerud		side 25
Drammen lokallag - årsrapport		side 26

Leder :

Heisann alle fuglvenner der ute! Her kommer min første lederartikkel. Vil først få takke for den store tillit som er blitt vist meg ved å velge meg til leder i NOF Buskerud på årsmøte 5/4-03. Det er med den største respekt jeg påtar meg dette vervet, for dette blir som å hoppe etter en viss person. Så er det sagt, men dette skal gå veldig bra for i styret er det mange som hjelper til og gir gode råd og støtte når det trengs. Det er jeg helt overbevist om.

Først noen ord om meg selv for det er vel ikke så mange som vet hvem jeg er. Jeg er 36 år, gift, har 3 unger og arbeider som altnuligmann med hovedvekt på stillas, asbestsanering og transport i et murmester- og entreprenørfirma i Mjøndalen.

Jeg har vel egentlig sett på fugl de siste 25 åra, men har kommet ut av "skapet" for ca. 3 år siden, da mellomste sønnen ble medlem i Øvre Eiker lokallag. Da han trengte sjåfør til møtene ble det min oppgave, og jeg har ikke angret ett minutt på det. Nok om meg selv.

I år er tyrkerdua valgt til årets prosjektfugl i Buskerud. Det er valgt å sette fokus på denne arten i år, for å se hvordan status er nå. Er den på tilbakegang, har klimaet noen innvirkning på den? Har den fått dårligere levekår med mindre jordbruk og flere golfbaner, eller hva? Har dette noen sammenheng. Ikke vet jeg, men det kan vi kanskje finne ut av nå. For 10-12 år siden ble den observert regelmessig, nå hører man knapt om den. Så en stor oppfordring til alle der ute, meld fra neste gang **DU** ser noe, ikke tro alle andre vet det, men si i fra. Så blir dette en like stor suksess som vintererla i 2002. For der ble det kartlagt en god del nye områder, en stor takk til alle som deltok i registreringen.

En ting som jeg vil ta opp er artikler til Buskskvetten. For Buskskvetten er jo ett blad **for** medlemmene **av** medlemmene, og da må jo litt mer enn en håndfull personer kunne levere bidrag. Det være seg store tunge artikler eller små trivelige fra forplassen utenfor kjøkkenvinduet. Det kan være rene artsomtaler, spesielle

opplevelser eller fra turer man er på. Her er det plass til alle, så slipper redaktøren å slite vettet av seg. En mulighet som kan være aktuell er å la det gå som en utfordring lokallagene imellom, eller la en person starte og sende det videre som en stafett. Bare en tanke fra min side.

Kanskje noen fra nord i fylket tar hintet først, for fra den kanten er det ikke stort å høre ifra. Dermed er den ballen kastet ut. Ingen er for ung og ingen er for gammel. Grip sjansen så får du navnet ditt på trykk til alles glede.

Vi går nå mot både varmere og lysere tider, så min oppfordring til alle er: ta med en venn eller to ut! Vis dem litt av det flakser og flyr omkring, kanskje de blir mer interessert og vil være med på et møte, det er ikke så mye som skal til. Man trenger ikke overøse med latinske navn og innviklede fagnavn på kroppsdelene. En måte det kan gjøres på er at en kveld kan du være med på noe din venn er interessert i, en annen kveld kan han være med deg, så er muligens en liten spire sådd og ett nytt medlem er med, det hadde vært utrolig artig. For det er alltid plass til nye medlemmer. For interessen for fugl er utrolig stor. Kan bare se på min egen arbeidsplass, der går det nesten ikke en dag uten at "gutta" spør og graver om det ene eller det andre. Det være seg form, farge, oppførsel, levesett eller fortelle om merkelig oppførsel de har opplevd. Sånt varmer mitt store fuglhjerte. Håper dere har det på samme måten. For fugl kan man se hele året, blomster og bier ser man kun om sommeren.

Vel jeg vil helt til slutt bare oppfordre alle til og nyte den fine årstiden vi nå er på full fart inn i, gå ut å kikk!!

Egil Mikalsen

Fuglelivet i Linnestranda naturreservat. Rapport 2002

av Jens Erik Nygård

I år 2002 ble det sett 1 ny art på Linnestranda, nemlig snadderand. 2002 ble et godt år for dykkere, ender og vadere. Det blir stadig grunnere i elvemunningen, noe som gir gode betingelser for vannfugl, når det kombineres med lav vannstand.

Det ble foretatt 94 besøk fordelt på 64 dager, noe som er bra, selv om juni måned ble usedvanlig dårlig dekket. Resultatet ble 114 arter på ett år.

Takk til alle som tar en tur innom Linnestranda og som bidrar med verdifulle observasjoner. De kan sendes

fortløpende det NOF Buskeruds epostliste FuBu. Ta kontakt med meg på epost: jenygard@online.no for å bli medlem av FuBu.

Linnestranda har egen hjemmeside på Internett. Den er plassert under NOF Drammen og omegns hjemmeside, som har adressen <http://home.no.net/jenygard/nof.htm>. Der har du muligheten til å lese om nye observasjoner etter hvert som de gjøres. Observasjoner som sendes til min epostadresse vil bli lagt ut på denne siden.

Artsliste :

Art	2002 max	Dato (år sist sett)
Storlom <i>Gav ste</i>		(2001)
Smålom <i>Gav arc</i>		(2001)
Dvergdykker* <i>Tac ruf</i>	2	28.9, 5.10
Toppdykker* <i>Pod cri</i>	5	29.5
Horndykker <i>Pod aur</i>		(2000)
Storskarv* <i>Pha car</i>	164	6.4
Gråhegre* <i>Ard cin</i>	8	17.10
Knoppsvane* <i>Cyg olo</i>	15	12.10
Sangsvane* <i>Cyg cyg</i>	18	18.4
Sædgås <i>Ans fab</i>		(1981)
Stripegås <i>Ans ind</i>		(2001)
Kortnebbgås* <i>Ans bra</i>	52	17.4
Grågås <i>Ans ans</i>	8	1.4
Kanadagås <i>Bra can</i>	115	14.9
Hvitkinggås <i>Bra leu</i>		(2000)
Rustand <i>Tad fer</i>		(1978)
Gravand <i>Tad tad</i>	7	1.4
Mandarinand <i>Aix gal</i>		(1999)
Brunnakke <i>Ana pen</i>	17	17.10
Krikkand <i>Ana cre</i>	80	17.4
Stokkand <i>Ana pla</i>	175	17.10
Snadderand* <i>Ana str</i>	2	22.5
Stjertand* <i>Ana acu</i>	2	25.9
Knekkand* <i>Ana que</i>	1	6.5
Skjeand* <i>Ana cly</i>	2	22.5
Taffeland* <i>Ayt fer</i>	1	27.4, 9.5
Toppand <i>Ayt ful</i>	75	27.10
Bergand <i>Ayt mar</i>		(1999)
Ærfugl <i>Som mol</i>		(1997)
Havelle <i>Cla hye</i>		(1977)
Svartand* <i>Mel nig</i>	2	12.10
Sjøorre <i>Mel fus</i>		(1999)
Kvinand* <i>Buc cla</i>	100	17.4
Lappfiskand <i>Mer alb</i>		(1998)
Siland <i>Mer ser</i>	10	24.4, 26.4
Laksand <i>Mer mer</i>	26	18.11
Myrhauk <i>Cir cya</i>		(1979)
Sivhauk* <i>Cir aer</i>	1	23.5, 25.5, 3.8
Hønehauk* <i>Acc gen</i>	1	30.4

Art	2002 max	Dato (år sist sett)
Spurvehauk <i>Acc nis</i>	2	9.9
Musvåk* <i>But but</i>	1	1.4, 9.9
Fjellvåk <i>But lag</i>		(1999)
Vepsevåk <i>Per api</i>		(1997)
Fiskeørn <i>Pan hal</i>	1	ofte
Tårnfalk <i>Fal tin</i>		(1980)
Vandrefalk <i>Fal per</i>		(1999)
Dvergfalk <i>Fal col</i>		(2001)
Lerkefalk <i>Fal sub</i>		(2001)
Orrfugl <i>Tet tet</i>		(1996)
Jerpe <i>Bon bon</i>		(1998)
Fasan <i>Pha col</i>	5	6.4
Vannrikse <i>Ral aqu</i>		(1994)
Myrrikse <i>Por por</i>		(2001)
Sivhøne* <i>Gal chl</i>	1	5.8, 12.10
Sothøne* <i>Ful atr</i>	1	30.5
Trane <i>Gru gru</i>		(1999)
Tjeld* <i>Hae ost</i>	47	19.4
Dverglo <i>Cha dub</i>	7	7.5
Sandlo <i>Cha hia</i>	4	20.5
Heilo <i>Plu apr</i>		(1998)
Tundralo <i>Plu squ</i>		(1978)
Vipe <i>Van van</i>	32	5.8
Polarsnipe <i>Cal can</i>		(1977)
Dvergsnipe* <i>Cal min</i>	1	19.5
Temmincksnipe* <i>Cal tem</i>	6	19.5
Tundrasnipe <i>Cal fer</i>		(1974)
Fjæreplytt <i>Cal mar</i>		(1995)
Myrsnipe* <i>Cal alp</i>	2	9.9
Brushane* <i>Phi pug</i>	4	24.8
Kvartbekkasin <i>Lym min</i>		(1998)
Enkeltbekkasin* <i>Gal gal</i>	14	17.10
Dobbeltbekkasin <i>Gal med</i>		(1978)
Rugde* <i>Sco rus</i>	1	30.5
Småspove* <i>Num pha</i>	1	7.5
Storspove <i>Num arq</i>	50	3.4
Sotsnipe* <i>Tri ery</i>	1	20.5
Rødstilk* <i>Tri tot</i>	1	flere
Gluttsnipe <i>Tri neb</i>	9	7.5

Art	2002 max	Dato (år sist sett)
Skogsnipe <i>Tri och</i>	3	20.4, 27.4
Grønnstilk <i>Tri gla</i>	4	5.8
Strandsnipe <i>Act hyp</i>	15	19.5
Steinvender <i>Are int</i>		(1972)
Dvergmåke <i>Lar min</i>		(1994)
Hettemåke <i>Lar rid</i>	100	13.4, 23.4
Fiskemåke* <i>Lar can</i>	200	23.4
Sildemåke <i>Lar fus</i>	7	1.4
Gråmåke <i>Lar arg</i>	300	22.4
Grønlandsmåke <i>Lar gla</i>		(2001)
Polarmåke <i>Lar hyp</i>		(1978)
Svartbak <i>Lar mar</i>	6	flere ganger
Splitterne <i>Ste san</i>		(1978)
Makrellterne <i>Ste hir</i>	10	8.9
Rødnebbterne <i>Ste par</i>		(1997)
Lømvi* <i>Uri aal</i>	8	3.10
Bydue <i>Col liv var. domestica</i>	10	7.4
Skogdue* <i>Col oen</i>	6	28.9
Ringdue <i>Col pal</i>	200	11.8
Tyrkerdue <i>Str dec</i>		(1998)
Gjøk <i>Cuc can</i>		(2001)
Kattugle <i>Str alu</i>		(1997)
Hornugle <i>Asi otu</i>		(1978)
Jordugle <i>Asi fla</i>		(1980)
Tårnseiler* <i>Apu apu</i>	200	11.8
Isfugl* <i>Alc att</i>	1	19.5, 21.9
Vendehals <i>Jyn tor</i>		(1999)
Gråspett <i>Pic can</i>		(1973)
Grønnspekk <i>Pic vir</i>	1	høres ofte
Svartspett <i>Dry mar</i>		(2000)
Flaggspett <i>Den mai</i>	2	4.7
Dvergspett* <i>Den min</i>	2	24.4, 27.4, 5.5
Hvitryggspett <i>Den leu</i>		(1973)
Sanglerke <i>Ala arv</i>	30	28.9
Sandsvale <i>Rip rip</i>	4	20.5, 23.5
Låvesvale <i>Hir rus</i>	50	20.5
Taksvale <i>Del urb</i>	30	13.5
Trepiplerke <i>Ant tri</i>		(1999)
Heipiplerke <i>Ant pra</i>	12	27.4
Skjærpiplerke <i>Ant pet</i>		(1998)
Gulerle <i>Mot fla</i>	2	24.8, 19.5
Vintererle* <i>Mot cin</i>	1	28.3, 11.8
Linerle <i>Mot alb</i>	25	1.9
Sidensvans <i>Bom gar</i>		(2000)
Fossekall <i>Cin cin</i>		(2001)
Gjerdsmett <i>Tro tro</i>	5	28.10
Jernspurv <i>Pru mod</i>	4	20.4
Rødstrupe <i>Eri rub</i>	10	7.4
Nattergal <i>Lus lus</i>	2	ofte
Blåstrupe* <i>Lus sve</i>		(2001)
Rødstjert <i>Pho pho</i>		(1999)
Buskskvett* <i>Sax rub</i>	1	19.5
Steinskvett <i>Oen oen</i>		(2000)
Ringtrost <i>Tur tor</i>		(2000)
Svarttrost <i>Tur mer</i>	8	7.4
Gråtrost <i>Tur pil</i>	60	20.4

Art	2002 max	Dato (år sist sett)
Måltrost <i>Tur phi</i>	2	2.5
Rødvingetrost <i>Tur ili</i>	20	20.4
Duetrost <i>Tur vis</i>		(1999)
Gresshoppesanger <i>Loc nae</i>		(1997)
Sivsanger <i>Acr sch</i>		(1998)
Myrsanger* <i>Acr pal</i>	1	4.7
Rørsanger <i>Acr sci</i>	4	ofte
Gulsanger <i>Hip ict</i>	1	ofte
Møller* <i>Syl cur</i>	1	19.5
Tornsanger <i>Syl com</i>	1	19.5
Hagesanger <i>Syl bor</i>	5	22.5
Munk <i>Syl atr</i>	8	4.7
Bøksanger <i>Phy sib</i>		(1982)
Gransanger <i>Phy col</i>	8	28.9
Løvsanger <i>Phy tro</i>	30	24.8
Fuglekonge <i>Reg reg</i>		(1998)
Grå fluesnapper <i>Mus str</i>	4	13.5
Svarthvit fluesnapper <i>Fic hyp</i>	1	13.5, 4.7
Skjeggmeis <i>Pan bia</i>		(2001)
Stjertmeis <i>Aeg cau</i>		(2001)
Løvmeis <i>Par pal</i>	3	27.4
Granmeis <i>Par mon</i>		(2001)
Svartmeis <i>Par ate</i>		(2001)
Blåmeis <i>Par cae</i>	25	1.9
Kjøttmeis <i>Par maj</i>	8	4.5, 9.5
Spettmeis <i>Sit eur</i>	3	24.8
Trekryper <i>Cer fam</i>		(2001)
Tornskate <i>Lan col</i>		(2001)
Varsler <i>Lan exc</i>		(1999)
Nøtteskrike <i>Gar gla</i>		(2000)
Skjære <i>Pic pic</i>	10	28.9
Nøttekråke <i>Nuc car</i>		(2000)
Kaie <i>Cor mon</i>	200	1.4
Kornkråke <i>Cor fru</i>		(2001)
Kråke <i>Cor coro</i>	400	1.4
Ravn <i>Cor cora</i>		(2001)
Stær* <i>Stu vul</i>	14	10.4
Gråspurv <i>Pas dom</i>	20	4.7
Pilfink <i>Pas mon</i>	20	28.9
Bokfink <i>Fri coe</i>	15	6.4, 28.9
Bjørkefink <i>Fri mon</i>	100	28.9
Grønnefink <i>Car chl</i>	30	24.8
Stillits <i>Car car</i>	5	1.9
Grønnsisik <i>Car spi</i>	120	28.9
Tornirisk* <i>Car can</i>	3	4.7
Bergirisk <i>Car flav</i>		(2001)
Gråsisik <i>Car flam</i>	100	12.10
Grankorsnebb <i>Lox cur</i>		(1998)
Rosenfink* <i>Car ery</i>	1	29.5
Dompap <i>Pyr pyr</i>	9	18.11
Kjernebiter*	1	18.4
Lappspurv <i>Emb lap</i>		(1978)
Snøspurv <i>Ple niv</i>		(2000)
Gulspurv <i>Emb cit</i>	9	28.9
Hortulan <i>Emb hor</i>		(1993)
Sivspurv <i>Emb sch</i>	8	28.9

Observatører som er nevnt i artslista nedenfor :

Geoffrey Acklam (GAC) – 2 besøk, Audun Brekke (ABR) – 1 besøk, Rolf E. Andersen (REA) – 22 besøk, Jens Erik Nygård (JEN) – 36 besøk, Eli Gates (EGA) – 17 besøk, Steinar Stueflotten (SST) – 13 besøk, Jan Mjåland (JMJ) – 2 besøk, Jørn Lønner (JLØ) 1 besøk og Morten Gaathaug (MGA) – 1 besøk.

Artskommentarer :

Dvergdykker

1 ind. 28.9 (JEN), 2 ind. 5.10 (JEN, REA, SST) og 1 ind. 7.10 (EGA).

Toppdykker

Vanlig hele april og mai, samt september og oktober, 1 – 5 individer. Stor økning i forekomsten, uten at hekking er observert. 5 ind observert 29.5 (EGA) er nytt makstall for Linnestranda.

Storskarv

Ett fargeringsmerket ind ble observert den 25.4 (EGA). Denne var merket 8.6.2001 på Yderste Holm, Stavns Fjord, Samsø i Kattegat. Det var første gjenfunn på våren av mellomskarv merket i Danmark ! Største antall mellomskarver på fjorden var 18 individer.

Gråhegre

Et fargeringsmerket individ ble sett i elvemunningen 8.12. Ringen kunne bare delvis sees, men det er stor sannsynlighet for at det dreier seg om en fugl merket i Danmark.

Knoppsvane

2 par hekket i år som i de siste årene. Paret på Dynodammen fikk ut ungene. Det andre paret hadde reir på spissen av øya i elvemunningen, og lyktes trolig ikke.

Sangsvane

3 ind 6.4 (JEN, SST), 4 ind 18.4 (REA), 2 ind 18.11 (EGA)

Kortnebbgås

52 ind 17.4 var nede og furasjerte utenfor Gilhusodden (JEN, SST m.fl.). 21 ind svømte uten for fugletårnet 7.4 (REA).

Gravand

1 juv. som var her fra 23.9 – 6.10 (JEN, SST) er første høstobservasjon av arten.

Snadderand

1 ind 22.4 (REA), ny art for Linnestranda!, 2 ind 22.5 (EGA, JMJ)

Stjertand

1 ind 24.8 (JEN), 1 ind 5.10 (JEN, REA, SST), 1 ind 6.10 (JEN) og 1 ind 12.10 (JEN).

Knekkand

1 hann 6.5 (REA).

Skjeand

2 ind 22.5 (EGA, JMJ)

Taffeland

1 hann 27.4 (JEN, REA) og 1 hann 9.5 (ABR, JEN)

Svartand

1 hunn 8.7 (EGA), 2 ind 12.10 (JEN).

Kvinand

Et par med 4 unger ble observert 4.7 (EGA).
1 unge ble observert 25.7.

Sivhauk

1 ind 23.5 (REA), 1 hunn 25.5 (JEN) og 1 ind 5.8 (EGA). Dette er 4 – 6 observasjon av arten på Linnestranda.

Hønsehauk

1 ind 30.4 (EGA).

Musvåk

1 ind 1.5 over Sørumsåsen (REA) og 1 ind inne i området 9.9 (EGA).

Sivhøne

1 juv 5.8 (EGA) og 1 ind 12.10 (JEN).

Sothøne

1 ind 30.5 (JLØ)

Tjeld

En flokk på hele 47 ind rastet lenge på grunnene i elvemunningen 19.4 (JEN). Dette er nytt makstall. 13 ind den 8.5 (JEN) er også et bra antall. Totalt 11 observasjoner i april og mai.

Dverglo

1 ind ble observert den 13.4 (SST). Dette er tidligste observasjon som er registrert i Buskerud noensinne! Parring ble observert 20.4 (JEN). Ett ind med fargeringsmerker ble sett 9.5 (JEN). Det er ikke vært mulig å få informasjon om fuglens opphav.

Dvergsnipe

1 ind 19.5 (JEN, JMJ, SST).

Temmincksnipe

1 ind 7.5 (REA), 6 ind 19.5 (JEN, JMJ, SST).

Myrsnipe

1 ind ble sett 5.8 (EGA), 2 ind ble sett 9.9 (EGA), 2 ind 14.9 (SST), 2 ind 16.9 (EGA)

Brushane

1 ind 5.8 (EGA) og 4 ind 24.8 (EGA).

Enkeltebekkasin

Hele 14 ind ble observert 17.10 (GAC)

Rugde

1 ind ble sett trekkende over Sørumsåsen. Dette er tredje observasjon fra Linnestranda.

Småspove

1 ind 7.5 (EGA).

Sotsnipe

1 ind ble observert 20.5 (MGA). Dette er 7. observasjon av arten på Linnestranda.

Fiskemåke

200 ind ble observert 23.4 (REA). Dette er tangering av makstall for Linnestranda. Reir ble funnet på bøyn utenfor Gilhusodden i vinter, så det er trolig at det var hekking eller forsøk på hekking dette året.

Makrellterne

10 ind ble sett 8.9 (REA). Dette er tangering av makstall for Linnestranda.

Lomvi

Ble observert på 5 datoer fra 28.9 til 28.10 med maks 8 ind den 13.10 (REA; EGA).

Skogdue

Årets eneste observasjon ble gjort 6.5 (NOF-ekskursjon)

Skogdue

6 ind ble observert 28.9 (JEN).

Tårnseiler

200 ind 11.8 (SST) er nytt makstall for Linnestranda.

Isfugl

1 ind 19.5 (JEN, ?) og 1 ind 21.9 (JEN). Isfuglen øker i forekomst !

Vintererle

1 hunn 28.3 (JEN), 1 ad. 11.8 (SST).

Buskskvett

1 ind 19.5 (JEN).

Myrsanger

1 ind. hørt syngende 4.7 (EGA)

Møller

1 ind. 19.5 (JEN) er årets eneste observasjon, i år som i fjor !

Løvsanger

60 ind. 18.8 (JEN) er nytt makstall for arten.

Nøtteskrike

1 ind 24.8 (EGA), 1 ind 28.9 (JEN) og 1 ind 5.10 (JEN).

Stær

1 albino ind ble sett i en flokk på ca. 800 i Linneskrysset 2.9 (JEN). En flokk på flere tusen opphold seg hver natt ved Amtmannsvingen, og ble sett flere ganger kretse over området, men konkrete tall mangler. Et reallt oppsving for stæren i år !

Albino stær blant vanlige stær. Foto Jens Erik Nygård

Bjørkefink

100 ind ble observert 28.9 (JEN). Dette er nytt makstall for Linnestranda.

Tornirisk

3 ind ble observert 4.7 (EGA).

Rosenfink

1 ind ble observert 29.5 (EGA, GAC)

Kjernebiter

1 ind ble observert 18.4 (REA).

✕

Takk til Steinar Stueflotten for gjennomlesing og kommentarer.

Mysteriet om gråhodealbatrossen

av Tom Schandy

En aprildag i 1837 ble det skutt to gråhodealbatrosser på Fiskumvannet i Buskerud. Verken før eller siden har denne arten blitt observert på den nordlige halvkule. Hva i all verden hadde en albatross å gjøre i Buskerud?

Syd-Georgia i det sørlige Atlanterhavet. Det blåser friskt rundt meg på kanten av stupet innerst i bukta Elsehul en januardag. Noen meter fremfor meg varmer en usedvanlig vakker fugl sin gråhvite dununge på reiret. Fuglen er en gråhodealbatross – en av flere albatrossarter som hekker på denne fuglerike øya i lavtrykkenes hovedgate i sør.

*Gråhodealbatrossen på reir på Syd-Georgia.
Foto : Tom Schandy*

Mysteriet på Eiker

Som nær nabo til det fuglerike Fiskumvannet i Øvre Eiker i Buskerud har denne opplevelsen spesiell betydning for meg.

“Et forvildet eksemplar av denne art blev i april 1837 fanget paa isen paa Fiskumvand i Eker. Den var i selskab med en anden albatros, som imidlertid blev skudt i stykker, saa den ikke kunne prepareres”, skriver Robert Collett i Norges fugle fra 1921.

Verken før eller siden er denne arten blitt observert på den nordlige halvkule, så det var ikke rart at Fiskumvannet etter dette ble viden kjent i ornitologiske kretser

Stadig flyr gråhodealbatrosser forbi på stive vinger i den kraftige vinden, og understreker at denne og at de andre artene i denne familien er bygd for et liv i storm og kulingkast over storhavet på den sørlige halvkule. Det grunne, næringsrike Fiskumvannet med bondelandet omkring er definitivt ikke noe miljø for denne fuglen.

Gråhodealbatrossen hekker på små klippeøyer i sørhavet, på Syd Georgia, ved Kapp Horn, på isolerte øyer sør for New Zealand og øyer mellom Afrika og Antarktis. Totalt teller bestanden 500.000 fugler, hvorav 38.000 par hekker

Syd-Georgia. Den trives best på de vindfulle breddegradene som kalles “roaring forties” og “furious fifties” - med 40 grader sørlige breddegrad som sin absolutte nordgrense. Den forsøker ikke engang å nærme seg det vindstille ekvator-beltet.

Menneskehjelp

Ornitologene betraktet lenge funnet ved Fiskumvannet som spontant, det vil si at man antok at fuglen hadde kommet seg til Eiker for egen maskin, men for cirka 20 år siden ble det sådd tvil om dette. Gråhodealbatrossen kunne umulig ha flydd til Fiskumvannet på egne vinger. Her måtte det ha vært en hjelpende menneskehånd inne i bildet, hevdet ornitologer.

Ja, hvorfor ikke, tenker jeg der jeg sitter på Syd-Georgia. Vi vet at hvalfangere på Syd Georgia tok med seg pingviner til Lofoten og villrein til Syd Georgia. Kanskje de også tok med seg noen gråhodealbatrosser. Det er bare et problem: Norske hvalfangere startet ikke sin virksomhet på Syd Georgia før i 1904 – 67 år etter at fuglene ble skutt i Norge.

Men det var selvfølgelig nordmenn i skipsfart før det, og kolonien ved Kapp Horn kunne være et annet sted man fanget gråhodealbatross – bortsett fra at de første norske

Gråhodealbatrossens unge sitter ensom i reiret og venter på mat. Foto: Tom Schandy

skipene ikke rundet Kapp Horn før rundt 1840 – det vil si tre år etter de fatale skuddene på Eiker.

Det finnes likevel andre muligheter. Det er slett ikke nødvendig å oppsøke koloniene for å kunne fange gråhodealbatrosser, for disse fuglene er å se over store havområder i sør. Norske sjøfolk kunne ha jobbet på andre skip som fartet på gråhodealbatrossens hav – eller det kunne være at utenlandske sjøfarere tok med seg albatrossene til den nordlige halvkule. Kanskje ble sluppet

fri – og kanskje forvillet de seg inn over Eikerbygdene i en eller annen storm. Man vet at gråhodealbatrossen ble fanget ganske vanlig under skipsfart på den sørlige halvkule, og det er derfor sannsynlig at individene på Eiker ble brakt til Europa av sjøfolk.

Vi vet også at sjøfolk tok med seg levende fugler som ble solgt på markeder i Europa. Kanskje var det en nordmann som kjøpte et par albatrosser, tok de med seg hjem, ble lei dem og slapp de på isen av Fiskumvannet.

Collett gir oppskriften på albatross-fangst i sin fuglebok fra 1921:

“Den fanges ligesom andre albatrosser ofte paa krog av sjøfolkene, som lipper den på dækket, hvorfra den har meget vanskelig for at hæve sig paa grund av de lange vinger, og hvor den vralter om uden at lægge nogen skyhed for dagen. Placeres den derimot på rækken, varer det ikke længe, før den absentrerer sig”.

På gjensitt

Da jeg kommer hjem, tar jeg kontakt med Zoologisk Museum i Oslo. Det ene eksemplaret som ble skutt i 1837, skal nemlig befinne seg her. Preparanten på fugleavdelingen, Bjørn Aksel Bjerke, er velvilligheten selv og tilbyr seg å ta med det utstoppede eksemplaret til Fiskumvannet. Snart sitter den grånende albatrossen på

isen av Fiskumvannet nok en gang.

- Den har holdt seg godt, selv om den har blitt gråere, sier preparanten. Med meg har jeg den lokale oppsynsmannen for Fiskumvannet naturreservat, fuglekikkeren Magne Sjøblom. Han legger seg ned og studerer den sjeldne gjesten som gjorde Fiskumvannet så kjent.

- Dette er spesielt, sier han. Og enda mer spesielt og mystisk blir det hele da vi ser lappen på det utstoppede eksemplaret – “1834” står det. I alle bøker er årstallet oppgitt til 1837, så dette gjør det enda mer mystisk. Litt forskning avdekker imidlertid at 1834 står på trykk i en engelsk artikkel, og her sås det usikkerhet om hvorvidt arten ble skutt i 1834 eller 1837. Kanskje falt de fatale skuddene i 1834, og kanskje ble ikke observasjonen meddelt ornitologene før i 1837?

Det er en rar følelse å se den utstoppede fuglen stå der i det fremmede miljøet. Gåten om hvorfor den havnet her en april dag for 164 eller 167 år siden, finnes bare i dens døde hode – og i noen andre ukjente gjerningsmenns døde hoder. Vi forventer i hvert fall ikke å se den igjen her oppe. Syd-Georgia med sine enorme fuglekolonier er derimot stedet for å møte den i levende live. Ulempen er bare at øya ligger 17 000 kilometer unna Norge, så det blir neppe mange nordmenn som får oppleve den vakre albatrossen i sitt naturlige miljø.

Preparant Bjørn Aksel Bjerke ved Zoologisk Museum (t.v.) og oppsynsmann og fuglekikker Magne Sjøblom studerer gråhodealbatrossen som ble skutt på Fiskumvannet i forrige århundre. Den eneste sikre observasjonen av denne arten på nordlige halvkule. Foto : Tom Schandy

Dykkere i Buskerud

av Steinar Stueflotten

Dette er første artsrapport fra LRSK som tar for seg forekomsten til en bestemt fuglefamilie eller artsgruppe i Buskerud. Beskrivelsene som gis, er et sammendrag av den kunnskapen som NOF avd. Buskerud for tiden besitter om de aktuelle artene i LRSKs database, Hekkefuglatlas- og VinterAtlas-prosjektene. LRSK tar sikte på å komme med lignende rapporter også for andre artsgrupper i tiden framover. Av dykkerne er det bare toppdykkeren som er fast hekkefugl i fylket. Dvergdykker og horndykker forekommer regelmessig mens gråstrupedykker og svarthalsdykker er sjeldne gjester.

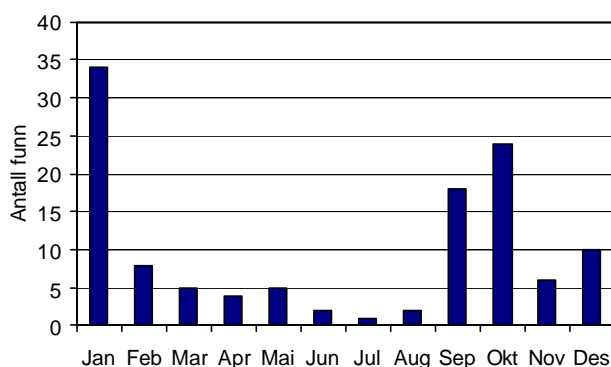
Dvergdykker *Tachybaptus ruficollis*

Vidt utbredt art, primært i tempererte strøk av Eurasia, samt i Afrika. Arten er regulær hekkefugl i Danmark og Sør-Sverige. I Norge hekker den sparsomt rundt Oslofjorden, i Rogaland og Møre og Romsdal. Den norske hekkebestanden er anslått til 30-50 par. En stor del av denne bestanden antas å overvintre her i landet.

Forekomst i Buskerud

Status: Fåtallig, noe varierende men regelmessig gjest. Ikke påvist hekkende.

Trekk/overvintring: Dvergdykkeren er en fåtallig men regelmessig gjest i nedre deler av fylket under høsttrekket i september-oktober og om vinteren. Vår og sommer forekommer arten mer tilfeldig og sjeldent. Figuren nedenfor viser fordeling av antall funn per måned (>100 funn). Det store antallet i januar skyldes høy feltaktivitet i forbindelse med årlige vinterfugl-tellinger. Arten er ennå ikke påvist hekkende i fylket, men det er gode muligheter for at det kan skje. Nærmeste nyetablerte hekkeplass ligger i Asker like over grensa til Buskerud.

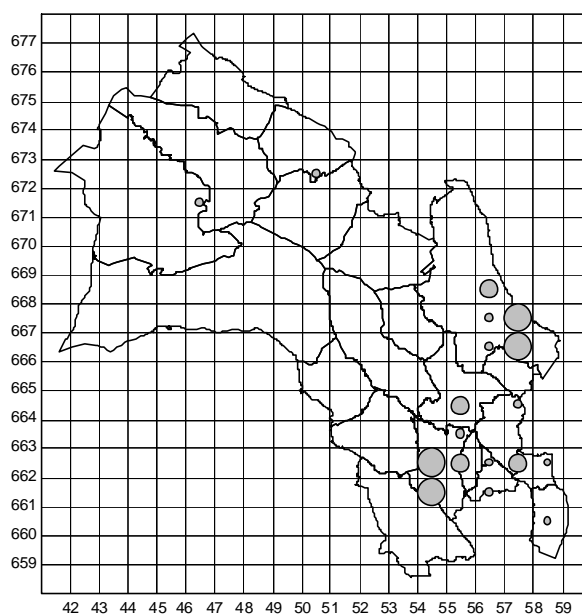

Første funn av arten ble gjort i Krøderen med 1 ind 15.01.1879 (Haftorn 1971). Etter 1970 har arten opptrådt mer regelmessig i fylket, og med 2002 som beste år til nå. Normalt er det bare enkeltindivider som observeres, og det er sjelden å se mer enn 2 individer sammen, maksimalt 5 ind i Fiskumvannet 04.10.1998. Det overvintre neppe mer enn 10 individer i Buskerud hvert år.

Dvergdykkeren hekker i små, vegetasjonsrike tjern og dammer. Utenom hekketiden sees arten også i andre biotoper. Om høsten observeres arten oftest i næringsrike dammer og vann, som Fiskumvannet, Juveren, Milejtjern og Steinsvika. Også vinterstid, når de fleste dammer er tilfrosset, foretrekker arten ferskvann, men nå sees den oftest i åpne, stilleflytende elvestrekninger som i Randselva og Vestfosselva. Dvergdykkeren blir sjelden sett i saltvann i Buskerud. Eneste unntak er på Linnestrand, der arten er observert om høsten enkelte år.

Utbredelse: Figuren nedenfor viser hvor i Buskerud dvergdykkeren er observert (liten prikk 1-5 funn, middels stor prikk 6-10 funn, stor prikk >10 funn). De beste lokalitetene fins i nedre deler av Randselva, Ringerike og i Fiskumvannet og Vestfosselva, Øvre Eiker. Det er også gjort noen få funn i nord-fylket, nærmere bestemt i Strandafjorden, Ål (3), Holsfjorden, Hol (1) og Hallingdalselva, Gol (1). De fleste av disse er gjort om våren.

Dvergdykker

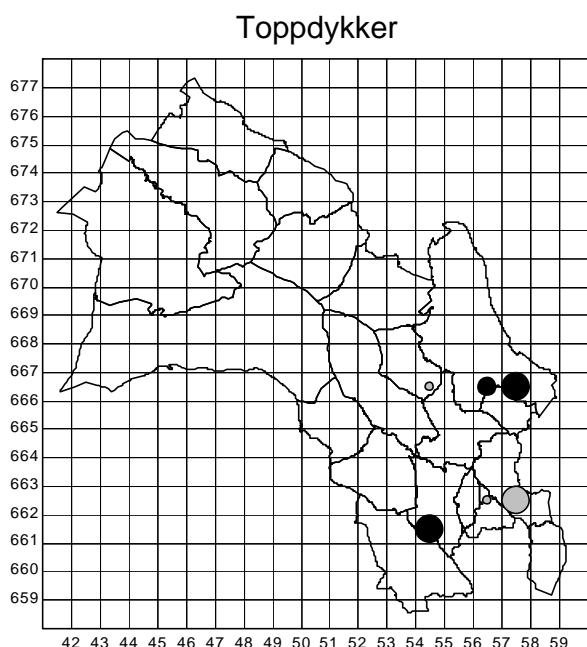
Toppdykker *Podiceps cristatus*

Toppdykkeren er utbredt i sentrale deler av Europa, Asia, og deler av Afrika og Oceania. I Norge hekker toppdykkeren i lavlandet på Østlandet og i innsjøer på Lista og Jæren. Det var tidligere også en liten isolert bestand i Leksdalsvatnet i Nord-Trøndelag. Toppdykkeren er i Norge i hovedsak en trekkfugl som overvintrer på kontinentet.

Forekomst i Buskerud

Status: Fåtallig hekkefugl som trekker bort om vinteren. Bestand i svak framgang.

Hekking/bestand: Arten er fåtallig hekkefugl i nedre deler av Buskerud. Fiskumvannet er den sikreste hekkelokaliteten med 3-4 par årlig. Første hekkfunn ble gjort her i 1980. I seinere år har arten også gjort hekkforsøk i Steinsfjorden og på Karlsrudtangen i Nordre Tyrifjorden. Vellykket hekking i Vik i Steinsfjorden i 2002. Hekkeforsøk på Karlsrudtangen (10 par i 2002) er som regel blitt oppgitt pga flom. Det antas nå at 10-15 par hekker eller gjør hekkforsøk i Buskerud hvert år. Arten foretrekker næringsrike innsjøer med store, åpne vannflater og rik kantvegetasjon, slik vi finner det på de tre nevnte hekkelokalitetene i fylket. Bestanden synes nå å være i svak framgang. Kartet viser ruter med hekkfunn (svarte prikker) og andre funn (grå prikker).

Trekk: Toppdykkeren dukker opp på hekkplassene så snart isen går av vannene, normalt medio april. Gjennomsnittlig ankomst i Fiskumvannet er 14.04. (8 år), tidligst 29.03.98, Linnestranda 11.04. (9 år), tidligst 25.03. Arten trekker bort igjen i september-oktober. De

siste etternølerne blir ofte igjen til isen legger seg. Siste observasjon i gjennomsnitt i Fiskumvannet er 30.10. (8 år), seinest 27.11.00. og Steinsvika 25.11.98. I de siste par årene har det vært observert opptil 23 ind i Nordfjorden i mai (14.05.2001). Ellers kan nevnes en observasjon av 3 ind i Krøderen 16.05.81 (P.O.Syvertsen), og at arten er regelmessig på Linnestranda både vår og høst.

Overvintring: Vinterobservasjoner er meget sjeldne. Eneste kjente funn er 1 ind på Averøya, Ringerike 08.02.90 (B.H.Larsen).

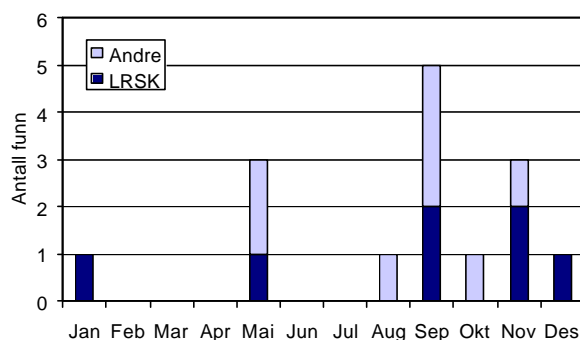
Gråstrupedykker *Podiceps grisegena*

Gråstrupedykkeren er en østlig art som hekker i nordøstre deler av Eurasia. De største bestandene fins i Ukraina og Finland, nærmeste hekkeområde er i Sverige. Arten overvintrer regelmessig langs kysten av Sør- og Midt-Norge, og den ble for første gang påvist hekkende i Balsfjord i Troms i 1998. Innlandsfunn er sjeldne.

Forekomst i Buskerud

Status: Sjelden og tilfeldig gjest.

Buskeruds første godkjente funn av arten ble gjort i Steinsvika, Hole 18.11.97. Ett individ holdt seg i området fram til primo januar 1998. I 1998 ble arten observert hele fire ganger (1 individ det samme som ovenfor). De fleste observasjoner er gjort på høsttrekket i september. 3 funn er gjort på vårtrekket i mai. Det dreier seg bare om enkeltindivider, alle fra innlandet, men dette er en art som også burde kunne påtreffes i fjordområdene. I grafen nedenfor er det også tatt med 6 funn fra Fiskumvannet som ikke er innrapportert til LRSK.

Godkjente funn (5/5):

1997 HOLE: 1K Steinsvika 18.11. og ut året (B.H.Larsen, K.Myrmo).

1998 HOLE: 2K Steinsvika 06.01. (B.H.Larsen).
ØVRE EIKER: 2K+ Fiskumvannet 13.05. (J.T.Bollerud, J.L.Hals, M.Sjøblom), 2K+ Fiskumvannet 03.09. (J.L.Hals, R.Holmen).
RINGERIKE: 1K+ Nordfjorden 20.09. (K.Myrmo).

2000 HOLE: 1 ind Frognøya 02.11. (K.Myrmo, V.Bunes).

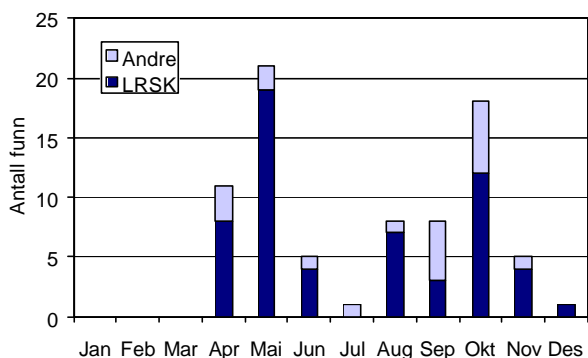
Horndykker *Podiceps auritus*

Horndykkeren har en nordlig, tilnærmet circumpolar utbredelse. I Europa hekker arten i Island, Skottland, Fennoskandia og Russland. I Norge er arten ganske vanlig i lavlandet i Nord-Norge og Trøndelag, mer spredt på indre Østlandet.

Forekomst i Buskerud

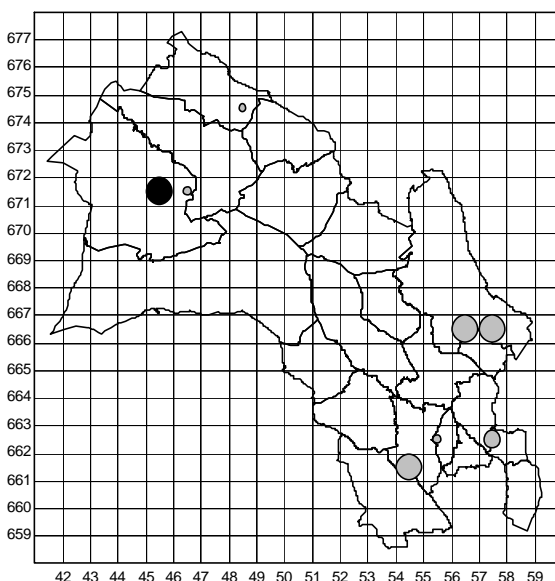
Status: Fåfallig og noe variabel gjest som nå observeres årlig i trekktidene vår og høst. Sjelden hekkefugl.

Trekk: Horndykkeren opptrer regelmessig i sørfylket på vårtrekket fra ultimo april til ultimo mai og høsttrekket fra medio august til primo november. Gjennomsnittlig ankomst er 28.04. (13 år), tidligst 2 ind Nordfjorden, Ringerike 11.04.00, seinest sett på vårtrekket primo juni. Om høsten blir de første observasjonene som oftest gjort i slutten av august (gjennomsnittlig 30.08. (11 år)), og de siste i månedsskiftet oktober/november, seinest 1 ind Vik, Hole 01.12.98. De beste lokalitetene for arten er: Fiskumvannet, Steinsfjorden og Nordre Tyrifjorden. Flere funn er også gjort på Linnestranda i Drammensfjorden. Beste år for arten så langt var 1998 og 1999. Om vinteren er horndykkeren en marin art som overvintrer i skjærgården langs kysten og i ytre fjordstrøk. Følgelig byr ikke Buskerud på egnede overvintringsområder for arten.

Hekking: Horndykkeren er en relativt nyinnvandret art på Østlandet. Den hekker spredt i nabofylket Oppland (6-10 par), men bare med faste bestander i Gjøvik og Dovre kommuner (NOF avd. Oppland). Arten er også påvist hekkende en gang i Buskerud. Sommeren 1995 ble det gjort et reirfunn 770 moh i Veslafjorden på Geilo, (B.Sloan, L.E.Furuset og T. Breiehagen). I Oppland hekker arten i vegetasjons- og næringsrike tjern både i kulturlandskapet og barskogsområder, og helt opp i fjellbjørkeskogen til ca. 900 moh. Kartet viser ruter med hekkefunn (svart prikk, Atlas-kode) og andre funn (grå prikker, kodet som dvergdykker).

Horndykker

Svarthalsdykker *Podiceps nigricollis*

Svarthalsdykkeren er utbredt i Europa og østover gjennom Sentral-Asia, samt Nord-Amerika og lokalt i Afrika. Arten er sjelden hekkefugl i Danmark og Sør-Sverige, men har økt i antall i seinere år. I Norge er arten kun en sjelden gjest (står på NSKFs liste).

Forekomst i Buskerud

Status: Meget sjelden og kun tilfeldig gjest.

Godkjente funn (2/3):

- 1997 HOLE: 1 ind Steinsvika 19.05. (L.R. Strøm, V. Ree).
1999 ØVRE EIKER: 1-2 ind Fiskumvannet 27.04.-07.12. (J.L. Hals m.fl.).

Funnet i 1997 er det første godkjente funnet i Buskerud. Før dette foreligger det kun et par usikre observasjoner. I 1999 ble 1 adult fugl oppdaget i nordenden av Fiskumvannet 27.04. hvor den oppholdt seg fram til medio mai. Da fikk den besøk av ett individ til. I perioden 15-26.05. oppholdt det seg 2 individer i vannet, og kurtise ble observert ved et par anledninger. Etter dette ble kun 1 individ sett jevnlig utover sommeren og høsten, siste gang 07.12. Fuglen skiftet etter hvert til vinterdrakt, og ble seinhøstes sett sammen med en horndykker. Observasjoner som ble gjort allerede i juni, tydet på at fuglen var skadet i den ene vingen og ute av stand til å fly. Arten skal også ha blitt observert i mai 2000, men dette funnet er ennå ikke behandlet av LRSK.

✕

Forfatterens adresse :

Steinar Stueflotten,

Damenga 19, 3032 Drammen, e-post: steinarstue@c2i.net

Fuglefolk i kikkerten

Vegard Andersen er 32 år gammel, lektor av yrke og bosatt på Konnerud.

Når begynte du å interessere deg for fugler ?

Jeg har 10.års jubileum som fuglekikker i år. Interessen startet i 1993 da jeg gikk på lærerhøgskolen på Notodden. Hvor var det at du først gikk for å se på fugler ? Første året var ganske begivenhetsrikt som fuglekikker. Vi var på mange biologiekkskursjoner. Det var både i nærområdet rundt Notodden og noen langturer bla til Øland. På eget initiativ ble det turer til Linnestranda og Fiskumvannet.

Hvordan arter fuglehobbyen seg for deg ?

Fuglehobbyen la grunnlaget for at jeg senere valgte å ta hovedfag i biologi. Skrev hovedfagsoppgave om sexlivet til blåstrupa. Er dessverre ikke så mye ute i felten for å se på fugl. Det største engasjementet ligger i ledervervet i NOF Drammen og omegn lokallag. Hvor liker du å dra for se på fugl i dag ? Jeg liker meg best i nærområdene rundt Drammen.

Hvilke fuglearter setter du mest pris på å se?

Blåstrupa er den arten som står hjertet mitt nærmest, men jeg har ellers ingen spesielle favoritter. Det er alltid spennende med rovfugler.

Alle har vel noen arter som de ikke ennå har sett, hvilke står høyest på din liste ?

Er ingen krysser, men alkekonge er en art jeg har lyst til å se. Jeg har hatt flere bomturer til Sandebuka for å se denne arten. Det viktigste er ikke hva man ser, men at man er ute og ser.

Har du hatt verv i NOF ?

Jeg har vært med i styret i NOF Drammen siden 1996. Er inne i min tredje sesong som leder av lokallaget.

Hva ønsker du deg av NOF lokalt og sentral for at den ornitologiske virksomheten skal styrkes ?

Foreningen må gjøre noe for å rekruttere ungdom. Ikke en enkel oppgave, men helt nødvendig hvis ikke foreningen skal forsvinne med dagens aktive.

Har du andre hobbyer enn fuglekikking ?

Jeg er leder i en speidergruppe som heter Royal Rangers.

✕

Uglevandringen 14.03.03

Ja-ja, så er tur-sesongen igang igjen. Så her kommer ett første referat fra som du ser ovenfor, nemlig uglevandring.

Oppmøte ved bomkassen på Ormåsen, turen begynte kl.19.00 og Anders Hals var snill og stilte som turleder i år også (veldig snilt gjort). Det møtte opp 7 stk. pluss Anders og en hund som het Doffen. Den tilhørte Anders.

Vi var nå veldig spent på om vi denne gang skulle få høre noe, håpet brast kanskje, for Anders fortalte at han hadde vært tre turer før i uken for å lytte, men ikke hørt en eneste lyd. SYND!

Etter en bitte liten diskusjon ble vi enige om å kjøre ett stykke inn i skogen, for at det var så veldig glatt og gå på veien. Vel fremme ved parkeringen, startet vi på en tur mot himmelen for å si det veldig kort, jeg var glad da vi kom på toppen. Stedet heter Frågåtåsen. Der var det utsikt til nesten alle himmelretninger, og når værgudene er vårs bi med stjerneklart og nesten fullmåne er alt bare bra.

Vel oppe på toppen fikk jeg og kameraten min Kristian beskjed om å finne noe ved, noe som vi ikke trodde var noe problem, men den gang ei, med snø til knærne fant vi da noe.

Etter en liten stund spraket bålet med en hel tørr gran fra Anders. Yes, nå kan grillingen begynne og lyttingen etter ugler. Og vi lyttet og vi lyttet og vi lyttet og spiste pølser men hørte ingenting. Hvor ble alle uglene av? Jeg bare lurer, nå er det tredje gangen jeg er med uten å høre en lyd. Kan det være at uglene ikke liker meg?

Men turene er hyggelige for det. Etter et par timer begynte vi og pakke sammen, turen ned gikk veldig radig, Anders sjekket et par kasser om det var noen fugler som overnattet.

Vel nede takket vi for vårs og dro hjem da var klokken ca.23.00. Etter en veldig koselig kveld!!!!

✕

Kartlegging av nattravn i nedre Buskerud – oppsummering av registreringsarbeidet i 2002.

av Frode Nordang Bye

Nattravnen står under kategorien "bør overvåkes" (DM) på den nasjonale rødlista over truede arter i Norge (Direktoratet for naturforvaltning 1998). Det er generelt lite kunnskap om nattravn i Norge, men det er indikasjoner på at bestanden har avtatt både i utberedelse og i antall. Den er hovedsaklig utberedt i en stripe rundt Oslofjorden og litt innover på Østlandet (Solheim 1994). Tilbakegangen antas blant annet å være forårsaket av en reduksjon i insektfaunaen som følge av sprøyting, og habitatendringer.

Nattravnen finnes i nedre Buskerud stort sett i Kongsberg, Eiker-kommunene, Drammen og i Røyken/ Hurum, men det er ikke gjort noe mer systematisert undersøkelse av arten i denne regionen. Mye tyder likevel på at dette er et av kjerneområdene for arten i Norge. Nattravnen hekker i skrinn, åpen furuskog med knauser og koller, en skogtype som er relativt utberedt i disse kommunene. Undersøkelser med bruk av radiosendere, som er gjort i regi av landbruks-høgskolen på Ås, viser imidlertid at den i forbindelse med næringssøk trekker ut i mer frodige skogsområder med stort lauvinnslag.

For å framskaffe mer systematiske data om nattravnens forekomst i nedre Buskerud, startet NOF Drammen i 2002 et treårig kartleggingsprosjekt. Siktemålet er å framskaffe et bedre kunnskapsgrunnlag for forvaltning av arten, eks. å skjerme de aktuelle områdene for ødeleggende inngrep og ferdsel. Prosjektet ble støttet av fylkesmannens miljøvernnavdeling i 2002, og det er også søkt om støtte fra fylkesmannen og aktuelle kommuner for 2003. Resultatene vil bli formidlet tilbake til disse til bruk i kommunal arealforvaltning.

Nattravn. Foto : Frode Bye

Prosjektet vil bli gjennomført på følgende måte:

- Litteraturgjennomgang, innhenting av informasjon fra lokalkjente personer, spredning av informasjon gjennom media for å komme i kontakt med lokalkjente personer.
- Feltregistreringer i hekketida (juni-juli), lytte etter spillende fugler, lokking ved hjelp av lydband, ringmerking for å undersøke i hvilken grad fuglene kommer tilbake til de samme hekkelokalitetene flere år.
- Bearbeiding av data, rapportering.

Resultater 2002

Arbeidet ble hovedsakelig konsentrert i Hurum kommune der flere lokaliteter er kjent fra tidligere. Det ble også gjort undersøkelser i deler av Drammensmarka, samt innsamling av tidligere registreringer i andre deler av nedre Buskerud. Opprop om nattravn i NRK Buskerud ga to tilbakemeldinger, hvorav én visste seg å være åkerrikse (kjent lokalitet i Hole). Oppfølging av meldinger om nattravnobservasjoner på internett/FuBu medførte også en del resultater. Alle resultatene er presentert i tabell og kart nedenfor. I forbindelse med en foreningsekskursjon på Hurum, ble det forsøkt å fange nattravn for ringmerking. To individer lot seg lokke til nettet, men unngikk å bli fanget.

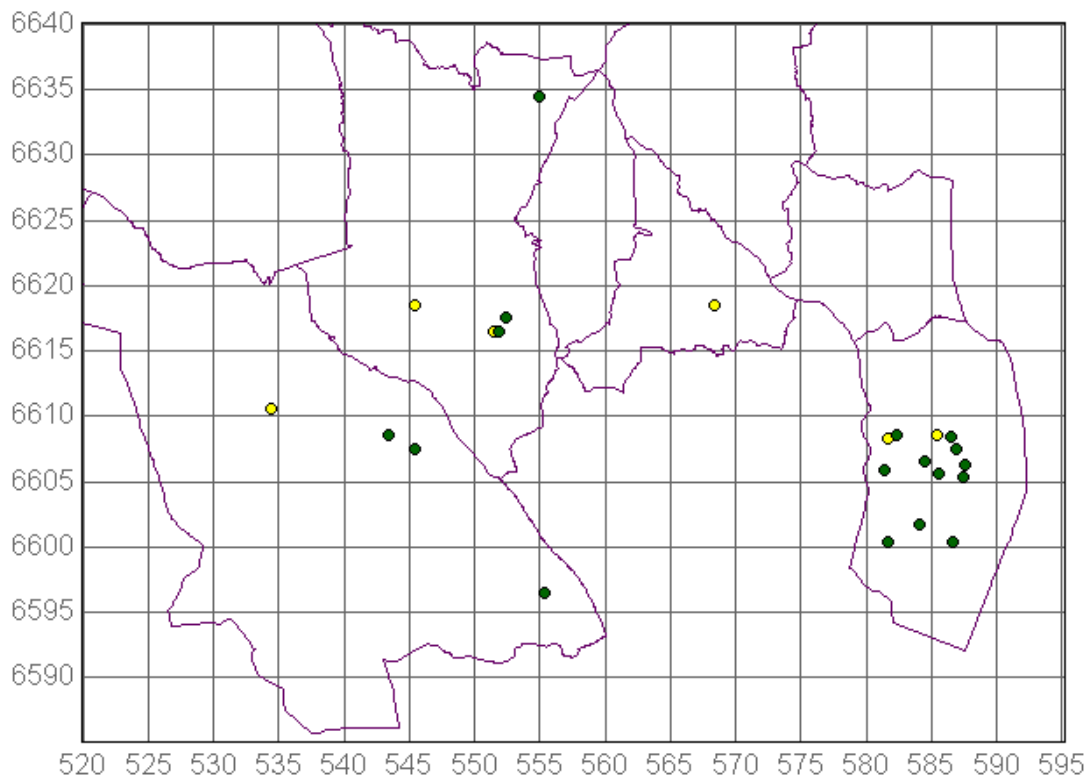
Det er vanskelig å trekke bastante slutninger på bakgrunn av resultatene fra den første sesongen, men de mange nye lokalitetene som ble funnet på Hurum tilsier at bestanden i dette område er god. Nattravn er registrert på flere lokaliteter i Eiker-kommunene og Kongsberg, men hvor stor bestanden er i disse områdene er foreløpig vanskelig å si.

Registreringer av nattravn i Buskerud.

Lokalitet	100km-rute ¹	Koord. Øst	Koord. Vest	Antall ind	Dato	Observatør	Kommentar
Knivsfjellet, Hurum	NM	815	058	2	11062002	Eli Gates, Jan Mjåland, Steinar Stueflotten, Frode N. Bye	To individer forsøkt lokket med lyd. Et individ spilte før avspilling av lyd. Et annet ind. (muligens en hunn) reagerte også på lyden.
Rødbykollen, Vest, Hurum	NM	846	065	1	12062002	Eli Gates, Jan Mjåland, Steinar Stueflotten, Frode N. Bye	Et individ hørt spillende.
Rødbysætra, Hurum	NM	850	056	1	12062002	Eli Gates, Jan Mjåland, Steinar Stueflotten, Frode N. Bye	Et individ hørt spillende
Rødbykollen, Ø (Skytebanen), Hurum	NM	857	056	1	12062002	Eli Gates, Jan Mjåland, Steinar Stueflotten, Frode N. Bye	Et individ hørt spillende.
Røskestad-vatnet, Hurum	NM	875	053	1 (2)	12062002	Eli Gates, Jan Mjåland, Frode N. Bye	Et, muligens to, individer hørt spillende.
Nøklemyr, Hurum	NM	877	062	1	12062002	Eli Gates, Jan Mjåland, Frode N. Bye	Et individ hørt spillende.
Røsvatnet, Hurum	NM	870	075	1	12062002	Eli Gates, Jan Mjåland, Frode N. Bye	Et individ hørt spillende.
Rørvatnet Øst, Hurum	NM	866	084	1	12062002	Eli Gates, Jan Mjåland, Frode N. Bye	Et individ hørt spillende.
Sagene, Hurum	NM	867	004	1	21062002	Vegard Bunes, Jon Ludvig Hals	Et ind. sett jaktende
Røddåsen, Hurum	NM	817	004	1	21062002	Vegard Bunes, Jon Ludvig Hals	Et individ hørt spillende.
Værby, Hurum	NM	842	017	1	21062002	Vegard Bunes, Jon Ludvig Hals	Et individ hørt spillende.
Tørrbekk, Ø.Eiker	NM	520	165	1	02062002	Morten Winness, Morten Halmrast	Et individ observert i flukt og forsøkt fanget for ringmerking. Reirfunn i området i 1999.
				2	12062002	Vegard Bunes	To individer hørt spillende parallelt. Sikker lokalitet med inntil tre individer registrert samtidig tidligere år.
Dælåtjern, Ø.Eiker	NM	550	345	1	15062002	Jan Mjåland, Knut Arne Solberg	Et individ hørt spillende.
Røtter gård, Hurum	NM	82	08	1	17072002 04082002	Eli Gates	Fløy forbi huset.
Ovenfor Otterbekk, Kongsberg Hvam, Kongsberg	NM	45	07	1	sommer 2002	Bjørn R. Skullestad, Jan T. Johnsen	hørt i skrinn furuskog i lia ovenfor Otterbekk ved veien opp til Nessetra
	NM	43	08	1	sommer 2002	Bjørn R. Skullestad	Hørt flere ganger rett ovenfor gården på Hvam, også sommeren 2001.
Fukleknatten, Kongsberg	NL	55	96	1	13052002 05062002	Hans J. Hovelstad	Hørt spillende på gammel hekkelokalitet.
Daleby, Hurum	NM	85	08	2	25062001	Karin Gates	Fuglene ble hørt syngende to netter på rad.
Mælen, Drammen	NM	68	18	1	29062000	Ole E. Bakken	Hørt om kvelden i åsen bak bebyggelsen vest for Skoger kirke.
Fiskum gml. Kirke, Ø.Eiker	NM	45	18	1	ult.juni 1999	Torgeir Lande	1 ind. i flukt ved Fiskum Gamle kirke seint en kveld rundt St. Hans.
Knivsfjellet, Hurum	NM	817	083	1	17061999	Eli Gates	Et individ hørt spillende.
Østerud, Ø.Eiker	NM	51	16	3	20061998	Jon Ludvig Hals, Kendt Myrmo	Hørt og sett på tradisjonell hekkeplass (samme som Tørrbekk 2002?).
Saggrenda, Kongsberg	NM	34	10	1	1990-tallet	p.m. Frank T. Brandbu	Skal være hørt i området.

¹ Euref89, sonebelte 32V.

Nattravn 2002

Registreringer av nattravn i Buskerud. Mørke punkter angir registreringer gjort i 2002, mens lyse sirkler angir eldre registreringer (1998-2001).

Videre arbeid

Registreringsarbeidet i 2003 vil konsentrere seg om udekkede områder i Hurum, Røyken og Eiker-kommunene. For å dekke størst mulig område, er en avhengig av at NOFs lokale medlemmer tar seg en tur ut i lyse sommernetter og kjører/sykler langs skogsbilveier og lytter etter spillende nattravner. Det vil også bli arrangert et par fellesturer for å lytte etter nattravn, eventuelt prøve å fange individer for ringmerking. Tidspunkt for disse vil bli offentliggjort senere.

Prosjektet vil også fortsette i 2004, da med fokus på Eiker-kommunene og Kongsberg. Etter denne sesongen vil det bli utarbeidet en fyldig rapport med resultater fra prosjektet, diskusjon og forslag til forvaltnings tiltak.

Interesserte som ønsker å delta i prosjektet, enten ved å ta turer på egen hånd eller delta på fellesturene, kan ta kontakt med forfatteren. Avhengig av svar på søknad om støtte fra kommuner og fylkesmann, vil det være mulig å få dekket kjøreutgifter i forbindelse med prosjektet.

✕

Forfatterens adresse:
Nesveien
3060 Svelvik
Tlf. 33771128/91141776 E-post: f-bye@online.no

Registreringsgruppe på nattlig tur. Foto : Frode Bye

NOF Øvre Eiker's tur til Falsterbo i Skåne 29/8-2/9 2002. av Christoffer Mikalsen

Ja folkens her sender jeg ett referat fra årets høydepunkt, i hvertfall for mitt vedkommende. Det var en tur som var lagt til Bivråkens dag den 1. september. Ett veldig stort arrangemang i Sverige med folk i fra store deler av Europa innom. Pluss at Magnus Ullman skulle holde et kurs og tur opplegg for oss på lørdagen, det kommer jeg tilbake til.

Jeg får vel starte på begynnelsen. Første gang jeg hørte om turen var vel i februar/mars att det var snakk om tur ned til Falsterbo i Skåne helt syd i Sverige. Det er den plassen som det er flest fugler passerer ut av Sverige på sin ferd ut av landet, så de bruker den plassen som utgangsstasjon. Veldig enkelt når man ser hvor kort det er over til fastland der. Drøyt to mil over til Danmark.

Vel, min far og jeg ga beskjed til Arve Olsen som var ansvarlig for turen att vi ville være med. Så var det bare vente og vente på dagen skulle komme. Den ene måneden etter den andre gikk, så kom juli og brev i kassa om ett orienteringsmøte på Fiskumkroa for og legge slagplanen for turen. Nå begynner sommerfuglene å komme, huttetu. Der møttes seks stykker, det var en som var forhindret i komme. Det var synd, hadde jo vært koselig og hilse på han også. Etter litt frem og til bake fikk vi bestilt pizza, men det tok jo bare en og en halv time på å bli ferdig. Så da startet vi rett på orienteringa om turen i stedet. Skal vel ikke her gå inn på det temaet, for det kommer jo frem etterhvert som dagene og turen går.

Så er endelig dagen kommet torsdag 29/8. Vi skulle møte Arve ved Langebru i Hokksund klokka halv ti, to andre ved butikken på Darbu klokka ti. Det var Bjørn Tore Bollerud og Jon Trygve Johnsen. Der ble vi enige om at de skulle kjøre ned til Efteløt og plukke opp Bjørn Roar Skullestad. Arve, jeg og min far Egil kjørte til Kongsberg for å hente Helge Schjerve der. Så gikk turen ned Lågendalen for å treffe de andre der. Derfra gikk turen ned til Sandefjord for båt reise over til Strømstad. Turen over ytre Oslofjord ble benyttet til å fylle opp magene våres. Vel fremme i Strømstad klokka 15.30 hadde vi ca. 50 mil igjen og kjøre, god natt spør du meg.

Først kjørte vi ett lite stykke for å kjøpe litt brus for vegen videre. Deretter ble farten satt opp, neste stopp ble ett stykke sør for Gøteborg for en strekk på beina og en røyk, ikke for meg altså, men enkelte andre. Så gikk ferden videre i stort tempo, klokka gikk og gikk. Det var faktisk litt og se på underveis. Noen rovfugler som sivhauk og vepsevåk. Når vi nærmet oss Halmstad bestemte vi oss for å handle inn litt mat til frokost og nistepakker, men det var sannelig ikke lett å finne ett sted, for det fantes ikke der vi kjørte. Vi spurte en, men han skjønte ikke norsk og noen andre vi spurte var fra Norge, pussig. Etter en stund med kjøring rundt og ut på E 6 igjen fant vi ett

skilt med reklame for ett handlesenter der fikk vi mat. Der kjøpte vi kveldsmat også på Mc Donald's. UHHHMMMM. Mett ble jeg.

Så ut på veien igjen. Vi kjørte og kjørte. Så endelig skiltet som viste Falsterbo. Fremme, deilig for nå var klokka blitt 23.30. Hyttene var enkle, men veldig greie med TV, minikjøkken, dusj og dass inne. Luksus sier bare jeg ! God natt, klokka er nå 00.45

HVA, opp alt nå klokka er jo bare 05.50! Ny dag Her skulle det jo skues etter fugl. Ikke noe soving her nei, var beskjeden vi fikk. Først ut på ett sted som kalles Nabben som er helt ytterst på Falsterbo-neset. Da vi kom dit klokka 07.00 var det allerede mange menesker der. Så vi stilte oss opp og skuet utover. Vi hadde ikke stått lenge før det dukket opp den ene godbiten etter den andre. Nevner tundralo, tårnfalk, splitterne, lappspove og sist men ikke minst vepsevåk i flokker på 8, 15 og 20. Nevner også flokker med grågjess på tilsammen ca. 1000. Det er så man får tårer i øya. Hvor ofte ser man sånt hjemme? Det er en stor fordel og være der for man kommer veldig nær fuglene og det er veldig mange av enkelte så man kan studere de ordentlig i forskjellige fjærdrakter, alt fra juvenile til pensjonister.

Etter noen timer der kom vi i kontakt med en trivelig kar i fra VOSS, nemlig Eddi Chapman. Han er egentlig fra England er nå bosatt i Norge. Snakk om flaks for oss den mannen er jo ett levende leksikon og kartbok når det gjelder fugl i Skåne. Han hadde ikke noe i mot og guide oss en tur rundt. Som han sa "IKKJE NOKO PROBLEM". Vi avtalte og treffes ved campingen klokka 11.00, for han hadde minibuss med plass til alle. Så bar turen først til Falsterbo-kanalen. Der var det andre som også så etter fugl. Hva sier dere til en flokk på 37 vepsevåk. He-he, tenker den satt jeg! Så lurte han på om vi var interessert i å se glente. Gjett om vi var, så turen gikk videre. Neste stopp var Skivarp. Der så vi sivhauk hann og hunn veldig fint. Nevner også kornkråke. Deretter kom vi til Nasbyholm. Der satt det 5 gråhegre på ett jorde, i lufta var det fiskeørn, glente, lerkfalk og storspove. Var det

Kornkråker ved Falsterbo. Foto : Jens Erik Nygård

noe vi lurte på så var det bare og spørre Eddie. Han kunne svare på det meste og litt til, ikke bare om fugler, men om områdene kjørte i. Helt utrolig.

Så var vi fremme ved stedet der det garantert var glente. Stedet heter Krageholm, for de som lurte på det. Og vi stod ikke mange minuttene før den første dukket opp. Så der gjorde vi mange fine observasjoner av glente. For der kunne man studere de ordentlig. De hang over oss som drager i en snor. Der så vi også kråke, både grå og sort. Musvåk, fiskeørn og stilts var også noe av det vi så. Vi skulle også ha veldig gode muligheter for å se svartglente, men den skjønnte vel at her var folk fra Norge, så vi holder oss unna. Dårlig gjort syntes jeg.

Så, etter en god time og vell så det gikk turen nå til ett sted som heter Fyledalen. Der må man nesten si at turens høydepunkt den dagen var noe vi så før bilen var stoppet. Nemlig en juv. KONGEØRN som kretset rundt kanskje 500 meter unna. Stort. Og ikke nok med det for ikke lenge etterpå kom det en ad. kongeørn, vilket skue. Der hadde vi orkesterplass til å studere luftens konge til øyet ble stort og vått. Så var det noen som ble var en lyd bak oss, hva kunne det være? Etter en liten diskusjon ble man enige om at det var båndkorsnebb. Det kom også en flokk grankorsnebb i full fart over tretoppene. Kan godt nevne at det kom 4 glente i stille og rolig svev over dalen.

Nå var det begynt å bli kveld og vi langt fra campingplassen nesten 6 mil på bygdeveier så siste stopp på veien var - nå må dere ikke le av oss - men stedet var Ystad Gjenviningsstasjon. Er det noe rart at folk kikker og tror sitt om fuglekikkere? Men vi bryr oss ikke om det, for vi så for eksempel sotsnipe, brushane og gluttsnipe.

Deretter gikk nå turen tilbake til Falsterbo. Nå var vi ordentlig sultne og Eddie visste om ett sted med god pizza, men hva gjør man når det kommer 8 sultne karer fem minutter før det stenger, som skal ha hver sin pizza. Jo man overtaler de til og jobbe lenger. Og hvilken pizza! Drømmer om den ennå. Vel tilbake på campingen med maten ble dagen oppsummert på verandan. Jeg vil her og nå få TAKKE Eddie for en strålende dag og guiding rundt i søndre Skåne. Tenk om alle var som han tar med seg 7 vilt fremmede menesker på tur og viser sine hemmeligheter! Så igjen TAKK! Nå var klokka blitt natta. Nærmere bestemt 22.30. Sov godt.

I alle dager, opp allerede? Klokka er jo bare 04.50, men mat skulle spises og matpakker pakkes for vi skulle treffe Magnus Ullman klokka 06.00 ved parkeringsplassen et lite stykke fra Nabben. På vegen ut ble det brukt litt tid på og studere gulerle og linerle. Kanskje var det noen andre erler iblant de mange som oppholdt seg på de store plenene til golfbanen der, men det var det ikke. Da vi kom frem, fortalte han at vi kanskje var en dag for sent ute, for på torsdagen var det registret litt over 800 vepsevåk på trekk ut av landet. Og det er en meget stor andel av bestanden som har gått veldig kraftig tilbake de siste årene, uten at noen har en god forklaring på det.

Synd. Vi fikk se noen andre godbiter der ute for det blant annet rovterne i juvenil en utrolig stor og fin fugl der den kommer seilende. Andre fine arter som ble sett og viet en god del oppmerksomhet var dvergsnipe, myrsnipe, splitterne, dvergfalk pluss mange andre arter. Magnus brukte veldig masse tid på og forklare om forskjellig drakter og levevis på de artene som vi så rundt oss. Kan for eksempel fortelle at vi så vepsevåk i hele 5 forskjellige drakter, minst. Det er jo ikke noe rart at fuglklikking er spennende.

Etter og ha stått der i noen timer var tid for avreise til nytt sted klart, men først fortalte Magnus at vi hadde vert vitne til noe som er meget sjeldent, nemlig rovfugl på trekk i tåke. For det lå nemlig tykk havtåke over Øresund/Østersjøen og da er ikke rovfugler vanlig på trekk. En ny erfaring rikere.

Etter en liten is og mathandlepause, var vi klar for en spennende tur, vi skulle ut til noe som heter Skanørs revlar. Det er en odde som går nesten 1,5 kilometer på skrå ut i Øresund. Det var mulig, for det var vistnok ikke vært så lite vann der på mange år. Der var det fin sandbunn og gå på hele vegen ut. På vegen ut så vi 4 avosett. En utrolig fin fugl i sort og hvitt med ett nebb som er svakt buet oppover. Vel ute på enden så vi fjellmyrløper, polarsnipe, sandløper, dvergterne i juvenil og cirka 110 tundrasniper, med forbehold om antallet, men det er ikke langt unna. Der fikk vi også utsyn over ett stort og omdiskutert prosjekt, nemlig Øresundbrua. Den er DIGER.

Vel etter en time eller to var det ett annet sted som lokket. Dere må ikke begynne og le for en kan jo lure på om vi har fått en forkjerlighet til søppelplasser, men plassen heter Skarud sopplads. Men det var såvist ikke noe søppel vi så der. Det er rett og slett en sensasjon i Sverige dette året med 3 observasjoner. Eller hva sier dere til to topplerker på 20 meters avstand?

Nå begynte det og bli ett godt stykke ut på dagen, så siste stopp på vegen nærmet seg. En plass som heter Foteviken, et stort våtmarksområde som huser en god del vadere og gjess, pluss rovfugler. Det var både hvitkinngås og grågås i stort antall. En tårnfalk kom det også og en sivhauk på jakt etter mat. En stor flokk med "stekepannevinger" - vipe - kom og dro igjen. Nå var det gått vel 12 timer siden vi møtte Magnus, så det var på tide å gi seg for dagen. Vil få takke Magnus Ullman for en begivenhetsrik dag med utrolig mye lærerikt på en måte som alle forstår. Middagen i dag blei pizza og kebab. Nam-nam mett igjen! Kvelden ble tilbrakt på verandan med en grundig gjennomgang av det vi lærte, pluss at vi diskuterte aktuelle saker. God natt, sov godt - klokka er 22.45.

Hei har noen glemt oss bort, klokka er jo 07.00! Nei opp og hopp, ny dag. Bivråkens dag som den heter, starter med visning av ringmerking ute ved Falsterbo fyr. Det er sted der Falsterbo fågelstasjon har drevet med ringmerking i 40 år. Vi fikk en utrolig fin demonstrasjon og forklaring av arbeidet de legger ned. Vår guide, som het

Anna Peterson, fortalte at når de var fullt utlært, brukte de 9 sekunder på og veie, måle, artsbestemme og merke en fugl. Hørte jeg ordet fabrikk? Nei, bare fuglvenner, for i toppen av fyrtårnet har de nemlig hekking av tårnfalk. De hadde fanget inn tre fugler før vi kom. gulerle som holder ett svare spetakkel med flaksing og skriking, rødstrupe som bare er der og gjør nesten ingenting. Og til slutt rosinen i pølsa, rørsanger. Det er jo en art som man stort sett bare hører, ikke ser. Det er ikke store fuglen, men de har funnet ut at det er en hardhaus, for den stiger på de varme luftstrømmene opp til cirka 9000 meters høyde og flyr på jetstrømmene i 60-70 kilometers hastighet og 50 graders kulde. Snakk om tøffing på sin veg til Afrika.

Etter en time var foredraget over og vi bega oss nå tilbake til Skanørs ljung, der selve hovedarrangementet skulle foregå. Der var det foredrag av Dag Peterson, som snakket om sitt arbeid med rovfugler generelt og kongeørn spesielt. Magnus Ullman fortalte om vepsevåken og dens vanskelige trekkrute til vinterplassen. Det var såkalt fågelpoesi med Niklas Tørnlund. Mange fine dikt der i gården, ja. Det var også et lenger foredrag med en fra Bird Life angående prosjekter de har gående på Malta. Det gjøres for å endre holdninger, først og fremst blant barn og unge. For det er ufattelig store mengder med fugl som blir skutt ned bare for moro skyld. Deriblant et stort antall rovfugler som kommer fra våre kanter.

Vi hørte ikke bare på foredrag vi så etter fugl også. Kan vel nevne sivhauk, gråhegre, musvåk. Der fikk vi også se underarten "børringevåk", en fin fugl som ikke er så lett og skille fra for eksempel fjellvåk. Det skal visstnok ikke være lett og studere fugl. Når arrangementet var offisielt slutt, ble vi sittende en stund til for og se og slappe av til hjemreise dagen etter. Da ble en fin og kanskje uvanlig observasjon av dvergfalk gjort. Den oppførte seg som en trost, vingla opp og ned for å lure seg innpå noen, ja nettopp noen troster.

Kvelden kom med stormskritt nå og tid for middag. Og gjett hva vi spiste! Skal ikke skrive det her. Nam nam, men den er stor og rund. Vel tilbake på hyttene ble en oppsummering av dagene nå gjort med oppsetting av artsliste som blei utrolig variert. God natt, klokka er nå 22.35.

Endelig få sove lenge. Vi ble vekket opp klokka 05.45, hjelp, trenger en advokat! Det må finnes en lov mot slik tortur, men hjemreise står for tur. Avreise fra Ljungens Camping klokka 07.20. Takk, for vi kommer garantert tilbake. Det gikk nå i ett stort tempo nordover i cirka to timers tid. Så tok vi en rast på en veikro før turen gikk videre til siste ordentlige stopp for fuglkikking: Getterøn våtmarksområde, 5 mil sør Gøteborg. Et utrolig fint oppbygd sted med utsiktstårn og leskur/hytter bygd i ett med terrenget og en stor og fristende butikk som lomdeboka fort kan bli tom i. Der tilbrakte vi en par timers tid til shopping og studier av fugl, mest fugl. Noe av det vi så var to voksne traner med en juvenil unge. En

del av naturens brutaliteter også, en fiskeørn som spiste fisk som ikke var død. En sivhauk som gikk i stup bak en liten hekk med dertil hørende skrik. Andre ting som blei observert svartbak, storskarv, ravn, sothøne og tornsanger. Vel i lystig lag går tiden utrolig fort. Tid for avreise, vi må prøve og komme oss hjem. Nå gikk det i stort tempo nordover E6. Neste stopp ble ett stykke sør for Strømstad på ett gatukøk. Der sklei hamburgerne rett ned. Godt, ikke sant? Der hadde vi noen gjester som gjerne skulle hatt det vi spiste, nemlig rundt 60 kaier. Veldig fine fugler, når man får de så nærme. Nå var magene fylt opp igjen så tempoet kom på topp atter en gang. Oslofjordtunnelen forsvant som dugg for sol. Mjøndalen under våre bein klokken 20.30, endelig hjemme igjen.

Vil helt til slutt få takke Jon Trygve Johnsen og Arve Olsen som stilte opp med biler. Kjempe snilt. Vil også få takke alle de andre for en kjempe fin tur. TAKK!

Helt til slutt kommer artslista. Det ble til sammen 101 arter. For min del ble det 27 nye, men heldigvis så ble det en del nye arter på de som har sett på fugl lenge også så det får være en trøst syntes jeg.

Artsliste

Toppdykker	Sandlo	Topplerke
Storskarv	Tundralo	Sandsvale
Gråhegre	Heilo	Taksvale
Knoppsvane	Vipe	Heiplierke
Grågås	Polarsnipe	Trepiplerke
Kanadagås	Sandløper	Linerle
Hvitkinngås	Steinvender	Gulerle
Gravand	Myrsnipe	Gjerdesmott
Stokkand	Tundrasnipe	Steinskvtv
Skjeand	Fjellmyrløper	Buskskvett
Stjertand	Dvergsnipe	Rødvingetrost
Brunnakke	Strandsnipe	Gråtrost
Krikkand	Rødstilk	Møller
Taffeland	Sotsnipe	Tornsanger
Toppand	Gluttsnipe	Kjøttmeis
Ærfugl	Lappspove	Spettmeis
Kvinand	Storspove	Skjære
Siland	Enkeltbekkasin	Nøtteskrike
Fiskeørn	Brushane	Kaie
Kongeørn	Hettemåke	Kornkråke
Glente	Gråmåke	Gråkråke
Sivhauk	Svartbak	Ravn
Musvåk	Dvergterne	Stær
Vepsevåk	Splitterne	Gråspurv
Spurvehauk	Makrellterne	Pilfink
Hønehauk	Rovterne	Bokfink
Tårnfalk	Svartterne	Tornirisk
Lerkefalk	Skogdue	Stilits
Dvergfalk	Ringdue	Grønnfink
Fasan	Bydue	Grankorsnebb
Sothøne	Tyrkerdue	Båndkorsnebb
Trane	Svartspett	Sivspurv
Tjeld	Tårnseiler	Blåmeis
Avosett	Sanglerke	

Gråsporven – ein hardfør og heimkjær tass i trøbbel?

av Torborg Berge

Gråsporven har vorte kåra til Årets fugl 2003. Han er ein folkekjær og munter fugl som dei fleste av oss tek for gitt. Elska eller hata –kva ligg til grunn for menneska si oppfatning av denne arten, og kor mykje veit me eigentleg om han? I Storbritannia har gråsporven hamna på raudlista over trua artar. Kva er årsaka til det, og korleis er stoda til gråsporven i Norge?

Når kvikksølvet ligg samanklumpa nedst i termometeret, dagane er over før dei har byrja og kald vind uler rundt hushjørnet, er det ikkje mykje liv å sjå. Unnataket er nokre små, gråbrune fjørballar som sit på tunet utanfor kjøkkenvindaug, eller fêr som små kuler gjennom lufta. Det er gråsporven, den hardføre og lite sky skapningen, som mange, ikkje utan grunn, kallar huskall. Han er ein av få fuglearter som held seg hjå oss heile vinteren. "Sjølv så langt nord som lengst nord i Finnmark er den altså fullstendig stationær", skreiv Collett i 1921. Gråsporven er med andre ord veldig stadbunden og held seg stort sett innanfor ein radius av ein kilometer heile året (Bjordal 1994).

Gråsporven i dikt og folketro

Gråsporven finst over det meste av landet der det finst folk, og han har i uminnelege tider vore knytta til menneskeleg aktivitet. Mennesket har også utvikla eit nært forhold til arten, noko mange ordtak, songar og dikt kan visa til. Kostveit (2000) ser i boka *Fuglen i folkekulturen* nærare på dette forholdet. Til dømes måtte ein merka seg kva slags fuglar som kom først då ein sette opp kornneket til jul. Var det sporven, varsla han eitt godt år. I gammal folketro hadde sporven folk sin sympati. Mykje av sympatien kan nok skuldast at han held seg hjå oss heile den kalde vinteren, og han kan difor reknast som herre i alle situasjonar, noko som også vert illustrert i Einar Skjæraasen sitt dikt "Gråspurv".

Gråspurv

Når alle fine svulur
slår venga ut og fær,
da sit'n att i tunet
og trøter tia her,
spurven.

Når alle lerker kvitrer
i grønne palmeland,
da sit'n på en rimkvist
og syng så godt'n kan,
spurven.

...

Einar Skjæraasen

Skade- eller nyttedyr?

Ikkje alle var like glade i den vesle tassen, og "Det hev vore ymse meiningar um graasporven skulde reknast for aa vera nyttug eller skadeleg" (Strand 1901). Collett skriv i Norges fugle (1921) at "Graasporven er som oftast mindre vel likt, da den foruden at gjøre skade paa kornagrene ogsaa fordriver andre og ædlere smaaafuglearter fra parker og haver ved at optage alle pladse og gjøre naboskabet for utiltalende for de andre". Han skriv vidare at "Graasporven er en meget intelligent fugl, som meget vel forstaar at indrette sig efter omgivelserne. Hvor den ikke forfølges, bliver den snart meget tam, ja næsten fræk". Embrik Strand strekkjer seg litt lenger i boka *Norske fuglar I. Sitjefuglarne* (1901): "Det vilde difor vera betre, um folk, i staden for aa stella vel med graasporven, som dei mangestad gjer, la seg etter aa tyna honom. Og det burde ikkje minst dei gjera som er glad i og vil freda um andre smaaafuglar. Den beste raadi til aa tyna mange paa ein gong er aa straa korn paa slett mark i ei lang rad, og so, naar spurvane er komne, skjota etter marki, so hagleselda gjeng gjennom heile radi".

Også i dag ser mange negativt på gråsporven, men då ofte ut frå eit litt meir vitskapleg grunnlag som at spurvane kan vera smitteberarar av ulike sjukdommar. Sjølv desse mistankane er nok ofte grunnlausa, og snarare basert på uvisse og redsle enn på faktiske data. Den såkalla "Mjølkeføreskrifta om produksjon og frambod av rå mjølk" (FOR 1995-06-30 nr. 636) seier i kapitlet om krav til lokale og utstyr m.v. i mjølkeproduksjonsverksemd (kapittel 3, § 9.9) at "Fluer, rotter, mus og andre skadedyr skal bekjempes". Skal gråsporven verta råka av føreskrifta, må han verta rekna som "andre skadedyr". Det vert altså ei tolkingssak av kva som er skadedyr. Næringsmiddeltilsynet ser på han som skadedyr, ettersom dei meiner han kan føra med seg smittsame sjukdommar, som til dømes Salmonella. Om husdyr nokon gong har vorte smitta av å ha gråspurv i fjøset, er heller uvisst. Kva skjer forresten når kyrne kjem ut på beite, der dei er i kontakt med mange fleire ulike fuglearter?

Dersom me tek utgangspunkt i Mjølkeføreskrifta og må klassifisera gråsporven som skade- eller nyttedyr, burde me kanskje heller byrja å sjå på han som nyttedyr. Han tek trass alt insekt i fjøset, og altså er med på å halda flugebestanden nede. Danske undersøkingar rekna ut at ein spurv i tida mellom april og august kunne eta om lag 23 000 insekt. Mange av desse insekta var skadelege (Haftorn 1971). Kanskje bør me også ta ein kikk tilbake og læra av historia. I 1958 lanserte formann Mao i Kina "Det stor spranget" der jordbruksreformer tvinga bøndene til å gå over til massive kollektivbruk og til å smelta om reidskapane sine for å laga stål. Omveltningane førte til stor hungersnaud, og minst 30 millionar menneske svalt

ihel. Mao greidde ikkje sjå følgjene av sine eigne tiltak, og skulda hungerkatastrofen på sporven, som saman med rottene, vart skulda for å stela korn. (Sporven vert her brukt som nemning på alle små, kornetande sporvefuglar, men i første rekke er det kanskje snakk om pilfink). Difor vart det sett i gang ein storstilt kampanje for å utrydda sporven. Kvar landsby premierte den som hadde drepe flest sporvar. Mao hadde derimot gløymt at fuglane ikkje berre åt korn, men også insekt, og åra etter at anti-sporv kampanjen vart sett ut i livet vart Kina heimsøkt av de verste grashoppeinvasjonane i historia. Grashoppesvermane gjorde reint bord, og hungersnauda vart endå større.

Sporven i hekketida

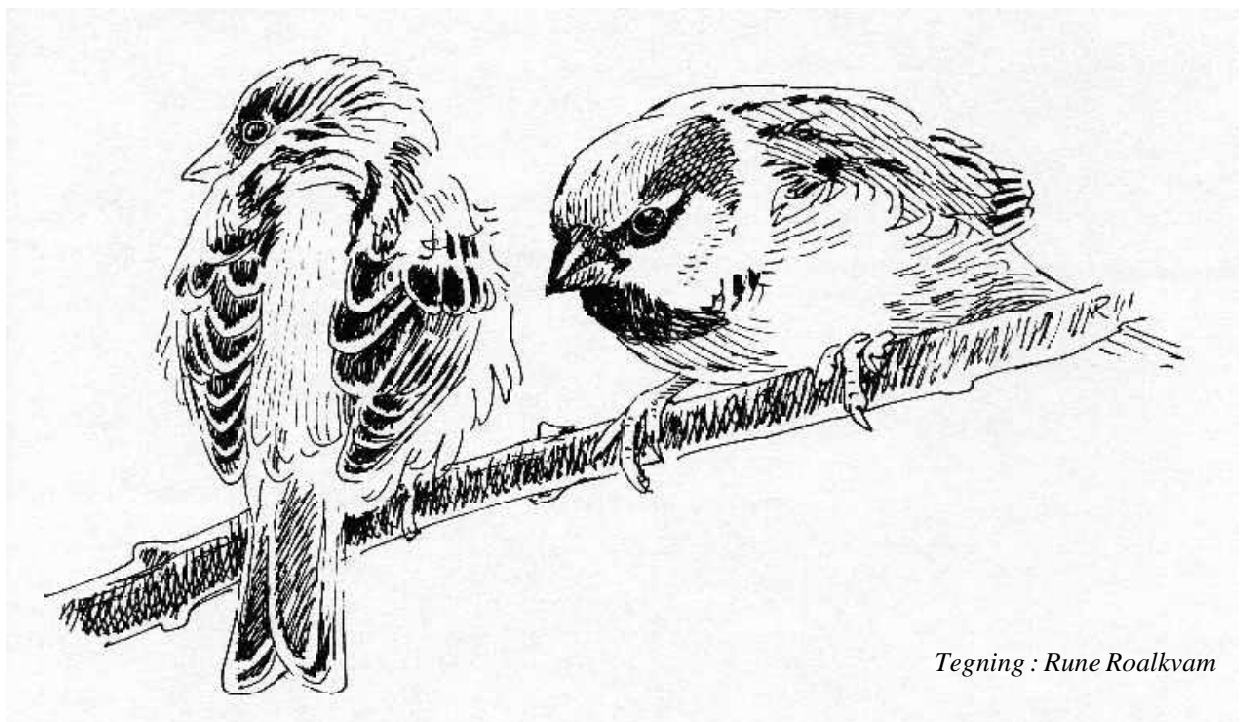
”Graasporven hev ein velsigna givnad til aa kunna øksla seg, og han gjer ikkje anna heile sumaren enn yngjer” (Strand 1901). Ja, gråsporvhoa legg gjerne dei første 4-5 egg sine i april, og deretter går det slag-i-slag med eitt til to kull til utover sommaren. Egga vert ruga i 13 til 14 døgn før dei klekkjer, og ungene må deretter fôrast i 16-17 døgn før dei forlét reiret. Ungane greier ikkje å ta til seg mat sjølv før om lag ei veke etter utflyging, og sjølv då vert dei fôra endå ei til to veker av foreldra (Summers-Smith 1988, Ringsby m.fl. 1998, 2002, pers.obs.). Mora kan likevel byrja å leggja egg att berre få dagar etter at det førre ungekullet flaug ut or reiret, og difor er det helst hannen som fôrar etter utflyging (Summers-Smith 1963). Før utflyging deler foreldra på å fôra, men hoa fôrar då meir enn hannen (Berge 2002). I heile denne tida er insekt det vanlegaste på menyen. Egglegging og ungefostring kan halda fram til like uti august, og ungene kan byrja å reproducera sjølv før det har gått tolv månader (Summers-Smith 1963).

Etterkvart som ungene vert uavhengige, streifar dei rundt i nærområdet (ca. 1 km) og dannar lause flokkar som

samlar seg der det er mykje mat. I første omgang et dei mykje gras- og ugrasfrø, og der det finst korn, kan dei også ta dette etterkvart som det mognar (Summers-Smith 1963). ”...og so god mathelsa som han hev, er det ikkje so reint lite han kann gjera ende paa med det” (Strand 1901). Når hekketida er over, slår også dei vaksne seg saman med desse flokkane for ei tid, sjølv om dei framleis er knytta til reiret, og ofte returnerer dit for å overnatta. Utpå hausten bryt ”sommarflokkane” opp og dei vaksne vender tilbake til hekkeområdet, der dei nå bruker mykje tid i og ved reiret (Summers-Smith 1963). Når ungfuglane, litt seinare, vender attende til hekkeområdet der flokken vart danna og byrjar leita etter reirplassar, er vaksnefuglane vel etablerte, og det er ingen tvil om hva for reirplassar som er opptatte og ikkje (Summers-Smith 1963). Ein kan då sjå små ungfuglflokkar som fær rundt og sjekkar ut høl under takskjegg og møner på leiting etter ein eigna plass. På denne måten lærer dei kva slags plassar som eignar seg som reirplass, samstundes som dei får oversikt over ledige høl der dei kan overnatta kalde vinterner. Så snart dagane byrjar å verta lenger utpå seinvinteren, vil unge hannar ta i bruk ledige høl, forsvara dei overfor andre hannar og syngja ihuga til dei får seg ein make.

Små luringar

Før trudde ein at gråsporven var heilt monogam og hadde den same maken gjennom heile livet. Undersøker me litt nærare, ser me at heller ikkje alle sporvane er like trufaste. Ein sjeldan gong vil ein hann underhalda to hoer, og han kan då vera far til ungene i to ulike reir på same tid. Vanlegare er det at hoa parar seg med ”framande” hannar, slik at nokre av ungene i reiret ikkje tilhøyrer maken hennar (såkalla Extra Pair Paternity, EPP) (Griffith pers.med.).

Tegning : Rune Roalkvam

Hoa kan velja hann ut frå kor flink han er til å føra ungar, eller ut frå kor stor brystflekk han har, noko som ofte heng saman med føringsevna. Hannen sin brystflekk kan tolkast som eit sant signal for kor stor og sterk han er (Veiga & Puerta 1996). Dette er fordi tuppene på brystfjørene er lyse, medan basisen er svart. Fuglar som er aktive vil fortare slita av tuppene (såkalla bremfelling) og dermed få større brystflekk enn fuglar som er mindre aktive. I vinterflokkar har det vist seg at hannar med store brystflekkear er dominante over hannar med små brystflekkear, og dermed får dei også større tilgang på mat og har lettare for å halda seg i god form (Møller 1987 a, b, Solberg & Ringsby 1997). Mykje kan også tyda på at hannar med store brystflekkear er meir attraktive for hoene (Møller 1988), sjølv om det på somme stader kan verka motsett (Griffith m.fl. 1999, Griffith 2000).

Gråsporven - ein art i tilbakegang

Gråsporven er ein av mange artar fuglar, virvellause dyr og planter som har hatt ein drastisk nedgang i Nord-Europa dei siste 25 åra. Nokon har byrja å kalla dette tapet av biologisk mangfald for "Den andre tause våren", og det er nært knytta til intensivering og industrialisering av landbruket. Målet, å gjera så mykje som mogleg av primærproduksjonen tilgjengeleg for menneskeleg forbruk, vert etterstreba så hardt at det går sterkt utover resten av naturen og får ein katastrofal effekt på biodiversiteten (Krebs m.fl. 1999). Gråsporven har også vorte negativt påverka, og i Finland har arten hamna på lista over nesten trua artar (NT), noko som vil seia at han har vorte vurdert opp mot kriteria for å vera direkte trua, trua eller sårbar, og at han ligg nær opp til å vera kvalifisert til ein av desse kategoriane, anten nå, eller i nær framtid. I Storbritannia har han hamna på den "ekte" raudlista over trua artar etter at over 50% av den britiske bestanden har forsvunne i løpet av dei siste 25 åra (RSPB 2002, BTO 2003). På grunn av den store tilbakegangen, vart det sett i gang ei stor undersøking for å sjå kva som hadde hendt med sporvane i London. Ein fann då ut at det var fleire sporvar i utkanten av byen enn i sentrum. Elles var det fleire sporvar på stader der dei vart føra, og fleire sporvar hekk i hus bygde mellom 1919 og 1944 enn i hus bygde i andre tidsintervall. Sporvar som vart observerte ved gamle bygningar hekk som oftast i høl, krok og sprekk på sjølve bygningen, medan sporvar ved nyare bygningar oftare la reira sine i ein busk eller hekk i hagen. Dette kan tyda på at sporvane føretrakk å ha reiret sitt i hus der dette er tilgjengeleg (RSPB 2002). Kanskje kan difor tettare hus med påfølgjande mangel på reirplassar også forklara litt av kvifor gråsporvbestanden har gått så kraftig tilbake.

Bygardar, eller såkalla "City Farms", sjølv midt i byen, såg ut til å vera dei beste stadene for sporv i London. Dette kan henga saman med at gråsporven kan ha vanskar med å finna nok mat, som til dømes insekt til å føra reirungane med, eller frø til dei utflogne ungane, noko andre studium indikerer. Bygardane har ofte litt korn som ligg att etter husdyra, i tillegg til ugrasflekkear med stor tettleik av naturlege urter som set frø.

Gråsporven på den engelske landsbygda

Eit større doktorstudium (Hole 2001, Hole m.fl. 2002) av gråsporv på den engelske landsbygda konkluderte med at bestanden hovudsakleg hadde gått tilbake på grunn av nedsett overleving, og at denne dårlege overlevinga i hovudsak kunne skuldast avgrensa mattilgang om vinteren. Mattilgangen hadde truleg vorte forringa som følgje av endringar i gardsdrifta, og kor mykje mat sporvane har tilgjengeleg varierer sannsynlegvis også i dag med korleis garden vert driven, (økoslogisk eller intensivt). Berevna for kor mange sporvar som kan vera på ein gard kan difor variera sterkt. Bruk av plantevernsmiddel kan ha redusert tilgangen både på insekt frørike urter. Ein veit at det har vore ein utstrekt reduksjon i frørike habitat dei siste tretti åra, spesielt om vinteren. Dessutan kan mindre spillkorn (Summers-Smith 1988) og generelt ryddigare gardar som følgje av EU-reguleringar også ha ført til lågare vinteroverleving. På økoslogiske gardar greidde fuglane seg betre om vinteren. Dette kan vera fordi dei lettare kan finna seg mat her, eller fordi korn og dyrefôr ikkje vert lagra så "fuglesikkert".

Hole (2001) delte også vinteren opp i ulike periodar og samanlikna overlevinga i desse. Overlevinga var klart dårlegare på seinvinteren enn på tidlegvinteren, noko som truleg kan skuldast at mattilgangen avtar utover vinteren, og at den maten som er att ofte også kan vera av dårlegare kvalitet. Hole viste også at ved å gje sporvane ekstra mat om vinteren, ville fleire sporvar overleva både vinteren og den kommande sommaren, og han kunne oppretthalda ein større populasjon.

Når populasjonsnedgang er knytta til habitatsøydelegging, aukar risikoen for at arten det gjeld skal verta lokalt utrydda og få innsnevra utbreiing. Avstanden mellom dei eigna habitata, samt organismen si spreingsevne er då viktig for kor fort ein stad der arten har forvunne frå, vert rekolonisert. Dei same faktorane vil også påverka rata av genetisk utskifting mellom dei populasjonane som er att. Er det lite immigrasjon, vil ein populasjon heller ikkje få tilført mange nye gen frå andre populasjonar. Slik vil det verta større genetisk skilnad mellom ulike populasjonar, og mindre genetisk variasjon innanfor dei ulike småpopulasjonane. Genetisk variasjon er viktig for at ein art skal kunna tilpassa seg endringar i miljøet, og populasjonar med liten genetisk variasjon vil lett kunna bukka under for små endringar. Lita spreingsevne og lange avstandar mellom dei eigna habitata kan difor føra til at små populasjonar lettare dør ut, samstundes som dei har mindre sjanse for å verta rekoloniserte. På grunn av at gråsporven er så heimkjær og dei ulike populasjonane vert meir og meir isolerte, kan det difor, sjølv i liten skala, lett oppstå eit markant genetisk skilje mellom dei ulike små populasjonane. Når me ser på gråsporven si åtfærd i lys av at han også har hatt ein vesentleg regional bestandsnedgang, og at gardsmiljøet har vorte forringa, kan den genetiske utskiftinga mellom populasjonane ha vorte kraftig redusert. Samanlikna med andre fuglar som er knytta til gardsdrift vert difor

gråsporven spesielt sårbar overfor vidare endringar i landbrukslandskapet.

Status i Norge

Dei fleste nordmenn har kanskje inntrykk av at det var meir gråsporv før enn nå, men ettersom me aldri har hatt oversikt over gråsporvbestanden her til lands, er det vanskeleg å seia noko sikkert. Det er likevel ikkje så utenkjeleg om bestanden har gått kraftig tilbake, ettersom også norske bønder har gått over til å driva meir effektivt og intensivt, sjølv om omfanget av dette kanskje er litt mindre her enn i Storbritannia. Også her fører høgare hygieniske krav i fjøsa til færre insekt, fôrrestar og spillkorn. Tidlegare møtte gråsporven eit liknande problem. Løvenskiold skriv i si *Håndbok over Norges fugler*: "Den har også sitt tilhold i byene, men var tidligere mer tallrik her. Etter at hestekjøretøyene mer og mer erstattes av biler, finner den ikke lenger den samme tilgang på føde." Kanskje er det eit håp at hesten er tilbake på mange gardar, spesielt på Austlandet? Mangel på reirplassar kan også vera eit problem, ettersom både siloar og hus har vorte tettare.

Gråsporven held seg stort sett innanfor ein radius av 1 km (Bjordal 1994), så vinterutbreiinga bør i høgaste grad falla saman med hekkutbreiinga. Samanliknar ein kartet frå Norsk Fugleatlas i 1994 (Gjershaug m.fl. 1994) med kartet frå Vinteratlas (Jensen & Bakken 2001) vil ein difor kunna seia litt om korleis utbreiinga har endra dei siste ti åra. Her er det ikkje store skilnader, noko som kan tyda på at den totale utbreiinga ikkje har endra seg stort sidan 1994. Lokalt kan det likevel sjå ut som om utbreiinga har endra seg ved ein tendens til framgang i Hedmark, samt tilbakegang på kysten av Nordvestlandet, Nord-Trøndelag og Nordland.

Kva kan gjerast?

Medan forskarane freistar å finna årsakene til nedgangen i gråsporvbestanden, kan folk flest hjelpa både gråsporven og andre fugleartar ved å sørgja for at dei har nok mat, vatn, skjul og reirplassar. Vidare kan me arbeida med å få gråsporven bort frå lista over skadedyr. Me bør også etterstreba å få betre kunnskap om gråsporven sin status. Dersom det viser seg at han er i trøbbel i Norge, må me jobba vidare med å få han inn på Raudlista over trua artar, samt setja i gang konkrete tiltak for å verna om han.

Referansar

Berge, T. 2002. Feeding frequency in House Sparrow *Passer domesticus* –influencing factors and reproductive success. Cand. scient. thesis, NTNU, Trondheim.

Bjordal, H. 1994. Gråsporv *Passer domesticus*. S.256 i:

Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.): *Norsk fugleatlas*. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu

BTOWeb 2003. The population status of birds in the UK. URL: <http://www.bto.org/psob/redlist.htm>

Collett, R. 1921. Norges fugle (I). H. Aschehoug & Co (W. Nygaard), Kristiania, s. 459-465.

Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.): *Norsk fugleatlas*. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu. 552 s.

Griffith, S.C. 2000. A trade-off between reproduction and a condition-dependent sexually selected ornament in the house sparrow *Passer domesticus*. *Proceedings of the Royal Society of London. Series B*, 267:1115-1119.

Griffith, S.C., Owens. I.P.F. & Burke, T. 1999. Female choice and annual reproductive success favour less-ornamented male house sparrows. *Proceedings of the Royal Society of London. Series B*, 266:765-770.

Haftorn, S. 1971. Norges fugler. Universitetsforlaget, Oslo/Bergen/Tromsø, s. 741-743.

Hole, D.G. 2001. the population ecology and ecological genetics of the house sparrow *Passer domesticus* on farmland in Oxfordshire. D. Phil. Thesis, University of Oxford, Oxford.

Hole, D.G., Whittingham, M.J., Bradbury, R.B., Anderson, G.Q.A., Lee, P.L.M., Wilson, J.D. & Krebs, J.R. 2002. Widespread local house-sparrow extinctions. *Nature*, 418:931-932.

Jensen, T. & Bakken, V. 2001. Vinteratlasprosjektet 2000/2001: Hullene tettes. *Vår Fuglefauna*, 24:148-153.

Kostveit, Å.Ø. 2000. Fuglen i folkekulturen. Landbruksforlaget AS.

Krebs, J.R., Wilson, J.D., Bradbury, R.B. & Siriwardena, G.M. 1999. The second silent spring? *Nature*, 400: 611-612.

Løvenskiold, H. L. 1947. *Håndbok over Norges fugler*. Gyldendal Norsk Forlag, Oslo, s. 80-83.

✕

Gråspurv. Foto Terje Kolaas

Møller, A.P. 1987a. Social control of deception among status signalling house sparrows *Passer domesticus*. *Behavioural Ecology and Sociobiology*, 20:307-311.

Møller, A.P. 1987b. Variation in badge size in male house sparrows *Passer domesticus*: evidence for status signalling. *Animal Behaviour*, 35:1637-1644.

Møller, A.P. 1988. badge size in the house sparrows *Passer domesticus*. Effects of intra- and intersexual selection. *Behavioural Ecology and Sociobiology*, 22:373-378.

Ringsby, T.H., Sæther, B.-E. & Solberg, E.J. 1998. factors affecting juvenile survival in House Sparrow *Passer domesticus*. *Journal of Avian Biology*, 29:241-247.

Ringsby, T.H., Sæther, B.-E., Tufto, J., Jensen, H. & Solberg, E.J. 2002. Asynchronous spatiotemporal demography of a house sparrow metapopulation in a correlated environment. *Ecology*, 83:561-569.

RSPB 2002. Where have all our sparrows gone? Survey report London, 2002. RSPB, Bedfordshire.

Solberg, E.J. & Ringsby, T.H. 1997. Does male badge size signal status in small island populations of House Sparrows, *Passer domesticus*? *Ethology*, 103: 177-186.

Strand, E. 1901. Norske fuglar I Sitjefuglarne. Det Norske Samlaget, Kristiania, s. 97-99.

Summers-Smith, D. 1963. The House Sparrow, Collins Clear-Type Press, London.

Summers-Smith, D. 1988. The Sparrows, Poyser Ltd., Staffordshire.

Veiga, J.P. & Puerta, M. 1996. Nutritional constraints determine the expression of a sexual trait in the house sparrow, *Passer domesticus*. *Proceedings of the Royal Society of London. Series B*, 263:229-234.

Forfattern si adresse: Torborg Berge, Klæbuvn. 106, 7030 Trondheim. E-post: prosjekt@birdlife.no

✂

Gråspurvunge. Foto Jens Erik Nygård

Kartlegg gråsporven og legg han inn i fugleatlas!

For å få bedre oversikt over gråsporvbestanden og utbreiinga hans, og for bedre å sjå om bestanden har gått tilbake dei siste åra, er det viktig å samla inn så mange observasjonar som mogleg. Difor er det fint om også du vil senda inn gråsporv-observasjonane dine. Dersom du alt er registrert som brukar av Norsk Hekkefuglatlas, legg du fortløpande hekkefunna dine inn på www.fugleatlas.no. Vil du verta ny fugleatlasbrukar viser me til eigen artikkel på s. 20-22 i dette nr. av VF, og s. 146 i VF nr. 3, 2002. For å få inn så mange opplysningar som mogleg om gråsporven, samarbeider også NOF med Nettverk for miljølære (NML). Me håpar at samarbeidet vil føra til at NOF får inn informasjon frå grupper av befolkninga som me sjølv ikkje når ut til. NML vender seg mlm.a. til skuleverket, og har eit opplegg der skuleklassar kan velga gråsporv som prosjektarbeid. Observasjonane frå skulane og andre som vert nådd gjennom dette nettverket, kan registrerast på <http://miljolare.no/graspuv/>. Dei som legg inn observasjonar her, vil også kunna logga seg på for å sjå oppdaterte oversikter over det som har kome inn på prosjektet, både i liste og i kart. Alle hekkeobservasjonane som kjem inn til NML vil til slutt verta importerte i www.fugleatlas.no, og alle observasjonane som NOF samlar inn i fugleatlas vil også verta sendt over til NML. I tillegg til dei vanlege opplysningane som vert lagt inn i fugleatlas, ønskjer me litt ekstra informasjon om gråsporven, og desse opplysningane må leggast inn som kommentar til observasjonen:

1. Habitat (by, tettstad, gard)
2. Bygningstype (bustadhus, driftsbygning i landbruket, industribygg)
3. Finst det fuglekassar (tilpassa gråsporv) i nærleiken
4. Er reiret i fuglekasse
5. Ca. byggeår for bygning med gråsporvreir
6. Driftstype dersom på gard (korn, dyrehald, gras utan dyr, nedlagd)
7. Dersom dyrehald, kva slags artar, og ca. kor mange dyr finst på garden
8. Vert sporvane føra (vinter og el. sommar, sporadisk)

Slik går du fram:

1) Logg deg inn på www.fugleatlas.no og registrer observasjonane dine.

2) Får du problem med innlegginga i databasen, kontakt brukarstøtte på fugleatlas@nina.no, eller nof@birdlife.no (73526040). For dei som rapporterer via <http://miljolare.no/graspuv/>, vil fylkeskontaktane dela ut passord for pålogging, samt kunna hjelpa deg om du skulle få problem med registreringane. Fylkeskontakt i Buskerud er Jens Erik Nygård (jenygard@online.no), tlf. 32848402

✂

Siste nytt fra Buskerud

Observasjonene er hentet direkte fra NOF Buskeruds Siste nytt. Adressen på nettet er : <http://home.no.net/nofbu>. Observatører oppfordres til selv å gå inn og legge inn sine observasjoner. Alle observasjoner som står på LRSKs rapporteringsliste kan legges inn uten videre. Andre observasjoner må begrunnes, dersom de skal legges inn. Dette er retningslinjer gitt av fugler.net som er vert for tjenesten. Alle observasjoner trykkes med forbehold om godkjenning fra LRSK.

Art	Dato	Antall	Sted (Kommune)
Knekkand <i>Anas querquedula</i>	20/04 '03	2	Linnesstranda (Lier)
Lappfiskand <i>Mergus albellus</i>	19/04 '03	2	Miletjern (Nedre Eiker)
Lappfiskand <i>Mergus albellus</i>	18/04 '03	2	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Sandsvale <i>Riparia riparia</i>	18/04 '03	1	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Stjertand <i>Anas acuta</i>	17/04 '03	2	Linnesstranda (Lier)
Vendehals <i>Jynx torquilla</i>	16/04 '03	1	Nord-li (Rollag)
Sivhøne <i>Gallinula chloropus</i>	15/04 '03	1	Linnesstranda (Lier)
Svarthalespove <i>Limosa limosa</i>	15/04 '03	1	Linnesstranda (Lier)
Skjeand <i>Anas clypeata</i>	14/04 '03	1	Linnesstranda (Lier)
Fiskeørn <i>Pandion haliaetus</i>	14/04 '03	1	Sandsbakken (Øvre Eiker)
Trane <i>Grus grus</i>	14/04 '03	2	Darbu (Øvre Eiker)
Snadderand <i>Anas strepera</i>	05/04 '03 - 11/04 '03	1	Linnestranda (Lier)
Sædgås <i>Anser fabalis</i>	10/04 '03	1	Fiskumvatnet (Øvre Eiker)
Skjeand <i>Anas clypeata</i>	10/04 '03	1	Synneren (Ringerike)
Lappfiskand <i>Mergus albellus</i>	10/04 '03	2	Nordfjorden (Ringerike)
Dvergdykker <i>Tachybaptus ruficollis</i>	09/04 '03	1	Nordfjorden, Tyrifjorden (Ringerike)
Kortnebbgås <i>Anser brachyrhynchus</i>	09/04 '03	127	Linnesstranda (Lier)
Lappfiskand <i>Mergus albellus</i>	03/04 '03 - 09/04 '03	4	Nordfjorden, Tyrifjorden (Ringerike)
Sædgås <i>Anser fabalis</i>	06/04 '03	1	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Knekkand <i>Anas querquedula</i>	30/03 '03 - 06/04 '03	3	Synneren naturreservat (Ringerike)
Kongeørn <i>Aquila chrysaetos</i>	06/04 '03	1	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Kortnebbgås <i>Anser brachyrhynchus</i>	04/04 '03	153	Karlsruadtangen naturreservat (Ringerike)
Vintererle <i>Motacilla cinerea</i>	04/04 '03	2	Bingselva (Øvre Eiker)
Sangsvane <i>Cygnus cygnus</i>	30/03 '03	8Ad 2 juv	Efteløt (Kongsberg)
Vintererle <i>Motacilla cinerea</i>	29/03 '03	2	Kloppfoss, Kongsberg (Kongsberg)
Dvergsvane <i>Cygnus columbianus</i>	23/03 '03 - 26/03 '03	2	Røsshalmstranda (Ringerike)
Skogdue <i>Columba oenas</i>	17/03 '03	4	Domholt (Hole)
Fjæreplytt <i>Calidris maritima</i>	13/03 '03	1	Storskjær (Hurum)
Rødstrupe <i>Erithacus rubecula</i>	01/11 '02 - 07/03 '03	1	Geilo (Hol)
Brunsisik <i>Carduelis cabaret</i>	11/02 '03	250	Vestre Ruud (Hole)
Dvergdykker <i>Tachybaptus ruficollis</i>	10/02 '03	1	Embretsfoss (Modum)
Båndkorsnebb <i>Loxia leucoptera</i>	10/02 '03	1	Tranby (Lier)
Haukugle <i>Surnia ulula</i>	04/02 '03	1	Øståsen (Modum)
Båndkorsnebb <i>Loxia leucoptera</i>	25/01 '03 - 26/01 '03	1	Tranby (Lier)
Kornkråke <i>Corvus frugilegus</i>	25/01 '03	1	Amtmannsvingen, Drammen (Drammen)
Krykkje <i>Rissa tridactyla</i>	18/01 '03	1	Bergsjø (Modum)

✕

Drammen & Omegn Lokallag

Postboks 288 Bragernes
3001 Drammen

STATUSREGNSKAP PR. 31.12.2002.

Norsk ornitologisk forening – Drammen og omegn lokallag.

RESULTATREGNSKAP.

INNTEKTER:	2002	2001
Medlemskontingent	8170	8650
Villmarkskveld	4880	8115
Gaver	5699	0
Salg av solsikkefrø	0	212
Tilskudd nattravn-prosjekt	10000	0
Andre inntekter	0	1147
Renteinntekter	281	286
SUM INNTEKTER	29030	18410
UTGIFTER:		
Porto/div. rekvisita	2863	4985
Lokalleie/annonser	800	7165
Foredragsholdere	0	500
Prosjekt nattravn	10439	0
Andre utgifter	788	401
Kontingentsøtte Buskskvetten	4200	4410
Villmarkskveld	7865	2987
SUM UTGIFTER	26955	20448
RESULTAT (OVERSKUDD)	2075	-2038

BALANSE PR. 31.12.02

Aktiva:

Kasse	2895	833
Postgiro/Postbank	22954	12107
Sparebanken Øst	4622	4456
Utestående fordringer	1574	2574
SUM EIENDELER	32045	19970

PASSIVA.

Egenkapital 1.1.02	19970	22008
Teleskopfond	10000	0
Årets overskudd (31.12.02)	2075	-2038
SUM GJELD OG EGENKAPITAL (31.12.02)	32045	19970

Møter og ekskursjoner 2002

20. Februar - Årsmøte for 2001.

Årsmøte av den tradisjonelle sorten. Agendaen gjennomgått og godkjent.

21. Mars - Medlemsmøte.

Måker og feltkjennetegnet var tema på denne kvelden, glimrende og lærerikt presentert av "husets trønder" - Tore Vang.

7. April - Utemøte Linnestranda.

Kveld i fugletårnet med registreringer og sosial samling.

15. Mai - Ekskursjon til Borrevann.

Med over 10 deltakere og strålende sol ble dette en fin og vårlig tur hvor vi ble vakkert akkompagnert av et titalls syngende nattergaler og ellers kunne nyte synet av et akrobatisk myrhaugpar.

19. Mai - Tårndag Linnestranda.

Tidlig morgen med registreringer og sosial samling i Fugletårnet.

7. Juni - Nattsangertur.

Med godt oppmøte gikk turen til kjente lokaliteter i nærområdet hvor de "vanligste" sangerne ble hørt. Natten ble avsluttet med tur over på Akershussiden hvor det ble hørt både vaktel og åkerrikke.

21. August - Utemøte Miletjern

En sen sommerkveld ved Mjøndalens lille oase. Det er fortsatt mye spennende som kan observeres i og rundt tjernet, og det kan nevnes at det ble registrert hekking av gråhegre der i 2002. Sivhøne er også et fast innslag.

7. September - Ekskursjon til Mølen i Vestfold.

5 ivrige turdeltakere fikk med seg mange spennende opplevelser på denne forblåste turen. Blant annet kan det nevnes 1 grålire og flere tyvjo.

16. Oktober - Medlemsmøte

Med over 20 oppmøtte ligger dette an til å bli den best besøkte medlemskvelden på lang tid. Uheldigvis - kan man jo si, stilte ikke foredragsholderen opp, så kvelden ble noget amputert. Et ivrig medlem hadde forutseende nok tatt med seg videokameraet sitt, så vi fikk i alle fall se opptak fra Hornborgasjøen og tranedansen der tidligere på våren.

6. November - Villmarkskveld med Roar Solheim.

Over 40 interesselystne dukket opp for å få med seg årets storsatsing fra foreningen, med Roar Solheim og "slaguglas grenserike". Vi fikk gleden av å oppleve denne mystiske ugla, samt andre aspekter fra grenseområdene gjennom et glimrende foredrag

Viktige adresser i Buskerudornitologien

Drammen lokallag

Leder	Vegard Andersen	Mårstien 72, 3033 Drammen	32889920 vegard.andersen@svensedammen.net
Nestleder	Eli Gates	Røttergard, 3490 Klokkarstua	32798017 eligates@c2i.net
Sekretær	Tonny Andersen	Gml Kongsbergvei 190, 3320 Darbu	32801748 tonny.andersen@c2i.net
Kasserer	Jan Mjåland	Lahelldammen 12, 3400 Lier	32840204 jan.mjaaland@primrose.no
Styremedlem	Tore Vang	Brennhagen, 3070 Sande	33779791 torevang@online.no
	Geir Brudal	Berberissvn 4, 3408 Tranby	32850136 geir.brudal@chello.no
Revisor	Ole Edvart Bakken	Refsahlveien, 3340 Åmot	32789041 ole.edvart.bakken@c2i.net
Valgkomite	Torkild S. Lundberg	Smiskardet 46b, 7563 Malvik	73971155 torkild@stud.ntnu.no

Øvre Eiker lokallag

Leder/sekr	Terje Bakken	Kongleveien 21, 3055 Krokstadelva	32877228 terje.bakken@sensawave.com
Nestleder	Bjørn Tore Bollerud	Nyveien, 3322 Darbu	32759644 berit-bo@online.no
Kasserer	Jostein Bakke	Hermanbakken 10, 3050 Mjøndalen	32876908 nkomo@start.no
Styremedlem	Johan-Anton Sandnes	Underlia 28c, 3320 Vestfossen	32700312
	Egil Mikalsen	Postboks 122, 3051 Mjøndalen	92438955
	Christoffer Mikalsen	Postboks 122, 3051 Mjøndalen	
	Rita Rustan	Klarinetten 7A, 3033 Drammen	32885058 gurustan@frisurf.no
Varamedlem	Inger T. Steen	Stenshorne, 3300 Hokksund	32751758 ingerst@frisurf.no
	Arve Olsen	Kløverveien 1, 3360 Geithus	32781208 arve-ol2@frisurf.no
Ringmerking	Anders Hals	Halsgata 3320 Vestfossen	32758154 anders.hals@skog.no
Tårngruppe	Jan T. Bollerud	Dunserudhagan, 3322 Darbu	32750544 j-boller@online.no

Hemsedal lokallag

Bent Fjellheim, 3560 Hemsedal, tlf. 32062272

Geilo lokallag

Bill Sloan, Tubbemyrveien 3, 3580 Geilo

Hole og Ringerike lokallag

Postboks 52, 3529 Røyse

LRSK :

Steinar Stueflotten Damenga 19, 3032 Drammen (steinarstue@c2i.net)
Kendt Myrmo Inngjerdinga 11, 3514 Hønefoss
Lars Thomas Poppe Ringhaugvn. 134b, 3150 Tolvsrød (ltpoppe@hotmail.com)
Jon Ludvig Hals, Stalsbergveien 10, 3360 Geithus
Vegard Bunes, Fjordgløttveien 16, 3530 Røyse (dumetorum@yahoo.com)

Vinteratlas/Hekkefugltelling

Steinar Stueflotten Damenga 19, 3032 Drammen (steinarstue@c2i.net)

B - BLAD

Returadresse :
NOF avd. Buskerud
v/Jens Erik Nygård
Brinken 19
3400 Lier